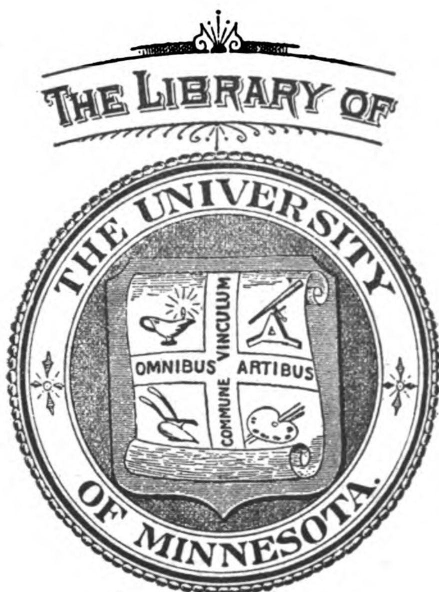
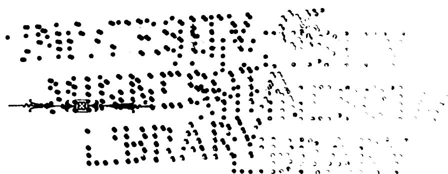

THE LIBRARY OF
THE UNIVERSITY
OF MINNESOTA.
OMNIBUS
ARTIBUS
COMMUNE
VINCULUM

Havarðar saga Ísfirðings

HÁVARÐS SAGA ÍSFIRÐINGS.

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR

VALD. ÁSMUNDARSON.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1896.

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

FORMÁLI.

Hávarðs saga Ísfirðings er hér gefin út eftir útgáfu hins norræna bókmentafélags (det nordiske Literatur Samf.), Khöfn 1860, sem Gunnlaugr Þórðarson hefir búið til prentunar, að öðru enn því, að Gísli Brynjólfsson hefir lagfært vísurnar og skýrt þær. Annars eru til tvær aðrar útgáfur af sögunni, báðar óvandaðar; er önnur þeirra í sögubók, sem prentuð er á Hólum 1756 og heitir: „Nockrer marg-frooder Sögu-þætter Islendinga", en hin er prentuð á Ísafirði fyrir skömmu.

Saga þessi er að eins til í pappírshandritum, sem er að finna í safni Árna Magnússonar og víðar. Í Kaupmannahafnar útgáfunni, sem hér er fylgt, er sagan gefin út eftir handr. 160 fol. A. M., sem er frá 17. öld, skrifað af séra Jóni Erlendssyni í Villingaholti.

Sjálf er sagan auðsjáanlega mjög úr lagi færð frá því sem hún hefir verið upphaflega, og vísurnar enn meira. Þetta sést meðal annars, ef Landnáma og Hávarðs saga eru bornar saman. Þannig er það t. d. alveg rangt, sem segir um Sturlu Þjóðreksson (Víga-Sturlu) og víg hans.

Hann bygði fyrstr bæinn að Staðarhóli og bjó þar síðan. Það sem segir um Hólmgöngu-Ljót (Ljót spaka), sem bjó á Ingjaldssandi (sagan lætr hann hafa búið á Rauðasandi), er mjög blandað málum, því að Ljótr var spakr maðr og góðr. Þorbjörn á Laugabóli átti systur hans, eins og segir í sögunni í 14. kap. (og í viðaukanum bls. 70), enn ekki systur Gests Oddleifssonar, eins og stendr í 4. kap., og alt það sem segir af Gesti í sögunni, mun eiga við Ljót, eins og dr. Guðbr. Vigfússon hefir tekið fram í Safni I, 365. Synir Gríms kögurs, Sigurðr og Þorkell, drápu Ljót hið sama vor, sem Þorbjörn á Laugabóli hafði verið drepinn haustið áðr. Þessi víg hafa og orðið seinna enn í sögunni segir. Ekki getr það heldr verið rétt, að Steinþórr á Eyri komi við þessa sögu, heldr er það samkvæmt Landnámu Eyjólfr hinn grái í Otradal og Steingrímr sonr hans, sem veittu Hávarði eftir vígið.

Af vísunum í sögunni má ráða, að þær eru eldri enn sagan, enda koma þar fyrir mannanöfn, sem ekki getr í sögunni. Þannig nafnið Gerðis í vísunni á bls. 40, sem ætla mætti ef til vill, að væri móðir Hávarðs. Í sömu vísu hefir Gísli Brynjólfsson getið til, að lesa ætti Knöttr í 3. vísuorði, því að Knöttr hét einn af Þjóðrekssonum, og kemr það vel heim við rímið.

Vísurnar í Hávarðs sögu eru svo afbakaðar, að engi líkindi eru til, að þær verði lagaðar svo að þær verði einu sinni líkar því, sem þær hafa verið upphaflega. Vísan á bls. 31 er og ranglega eignuð Hávarði, sbr. Landnámu II, 33. kap.

Gísli Brynjólfsson hefir reynt að lagfæra vísurnar í Hávarðs sögu, og má kalla að hann hafi ort þær upp aftr. Eru þær hér prentaðar að mestu leyti eins og hann hefir frá þeim gengið, en jafnframt hefir þótt rétt að prenta þær eins og þær líta út í handriti því, sem lagt var til grundvallar við útgáfu sögunnar, með því að hér er um svo mikinn mismun að ræða. Getr verið að hægt væri að lagfæra þær betr með samanburði handrita, þótt fá séu, eða komast nær því, sem þær hafa verið upphaflega enn Gísla Brynjólfssyni hefir tekizt.

Í staðlegu tilliti er Hávarðs saga allónákvæm, enn sú ónákvæmni virðist þó að mestu stafa af röngum afskriftum. Þannig er t. d. um ‚Rauðasand' fyrir ‚Ingjaldssand'. *Mánaberg* er nú ekki bæjarnafn, enn svo er klettabelti eitt nefnt í eynni Vigr. Þar mun þó ekki verið hafa bær Ljóts heldr á meginlandi, enda er það eyðibýli nefnt í jarðabók Árna Magnússonar. *Valbrandsstaðir*, *Þorbrandsstaðir* og *Ásbrandsstaðir* eru nú ekki bæjanöfn við Ísafjarðardjúp. Enn getið er til, að þessir bæir hafi verið á Langadalsströndinni, og að Valbrandsstaðir hafi verið þar sem nú heitir Melgraseyri. Að bæir þessir hafi heitið svo að fornu er þó ólíklegt mjög, og mun söguritarinn hafa búið þau til, af því að hann hefir ekki vitað, hvar þeir menn hafa búið, sem hann kennir bæina við.

Þessi staðlega ónákvæmni og ruglingr á sumum persónum sögunnar bendir á, að sagan sé miklu síðar í letr færð, enn hún hefir gerzt, eða að hún hafi aflagazt mjög í meðförum ritaranna.

Að frásögninni til er Hávarðs saga liprlega rituð og skemtileg.

Vísurnar virðast og hafa verið vel ortar, og munu vera upphaflegar, og eldri enn sagan, eins og áðr er sagt. Þær eru þannig vitni um áreiðanleik sögunnar að því er þær ná til.

TÍMATAL.

Víg Óláfs Hávarðssonar . . . . . um 1000.
Víg Þorbjarnar Þjóðrekssonar og
Ljóts . . . . um 1002—1003.

Hávarðs saga Ísfirðings.

Þat er upphaf þessarrar sögu, at Þorbjörn hét maðr; hann var Þjóðreksson. Hann bjó í Ísafirði á þeim bæ, er heitir at Laugabóli; hann hafði goðorð um Ísafjörð. Hann var stórættaðr maðr ok höfðingi mikill ok hinn mesti ójafnaðarmaðr, svá at engir menn þar um Ísafjörð báru styrk til neitt í móti honum at mæla. Hann tók dætr manna eða frændkonur ok hafði við hönd sér nökkura stund, ok sendi síðan heim; fyrir sumum tók hann bú upp eða rak brott af eignum sínum. Þorbjörn hafði tekit þá konu fyrir bú sitt, er Sigríðr hét; hon var ung kona ok stórrar ættar. Hon átti fé mikit, ok skyldi þat standa fyrir henni, ok eigi fram ganga meðan hon væri með Þorbirni. Hávarðr var maðr nefndr; hann bjó þar sem heitir á Blámýri. Hann var ættstórr maðr, ok var þá

hniginn á hinn efra aldr. Hann hafði verit víkingr mikill hinn fyrra hlut æfi sinnar ok hinn mesti kappi, ok í einhverjum bardaga hafði hann orðit sárr mjök, ok fengit eitt sár undir knéskelina, ok þaðan af gekk hann jafnan haltr síðan. Hávarðr var kvángaðr, ok hét Bjargey kona hans; hon var af góðum ættum ok hinn mesti skörungr. Þau áttu son einn, er Óláfr hét; hann var á ungum aldri, manna gervilegastr; hann var mikill vexti, fríðr sýnum. Þau Hávarðr ok Bjargey unnu Óláfi mikit; hann var þeim ok hlýðinn ok auðráðr. Þormóðr hét maðr; hann bjó á þeim bæ, er heitir á Bakka; Þorgerðr hét kona hans. Þormóðr var lítt við alþýðu skap manna; hann var þá hniginn nökkut á hinn efra aldr. Var þat kallat, at hann væri eigi einhamr; þótti hverjum þeira ok verst við hann at eiga. Ljótr hét maðr, er bjó á Mánabergi í Ísafirði. Ljótr var mikill maðr ok sterkr; hann var bróðir Þorbjarnar, ok honum líkastr um alla hluti. Þorkell hét maðr, er bjó í ey þeiri, er Æðey heitir; hann var vitr maðr, ok þó lítilmenni, enn þó af góðum ættum ok manna óeinarðastr. Þorkell var lögmaðr þeira Ísfirðinganna. Tveir menn eru nefndir til sögunnar: annarr hét Brandr, enn annarr Vakr; þeir váru heimamenn Þorbjarnar á Laugabóli. Brandr var mikill vexti ok rammr at afli. Þat var iðja Brands, at hann hafði ferðir á sumrum ok

flutti at búi þat er þurfti; enn á vetrum gætti hann gamals fjár; var hann vinsæll ok óáleitinn. Vakr var systursonr Þorbjarnar; var hann maðr lítill ok smáskytligr, vígmáligr ok illmáligr; fýsti Þorbjörn frænda sinn jafnan þess, er þá var verr enn áðr; varð hann af því óvinsæll, ok unnu menn honum sannmælis. Hann vann ekki annat enn gekk með Þorbirni út ok inn, eða fór sendiferðir hans, ok þá hann vildi ill verk gera láta. Þórdís hét kona, er bjó á Hváli í Ísafirði; hon var systir Þorbjarnar, enn móðir Vakrs. Hon átti ok annan son, er Skarfr hét. Hann var bæði mikill ok sterkr; var hann með móður sinni, ok sá um bú þeira. Þórálfr hét maðr, er bjó þar sem heitir á Lónseyri; hann var vinsæll maðr, ok eigi mikilmenni. Hann var mjök skyldr bústýru Þorbjarnar. Þórálfr hafði boðizt til at taka við Sigríði ok ávaxta fé hennar, enn Þorbjörn vildi þat eigi, ok sýndi þar um enn ójafnað sinn, ok bað hann ekki orð til leggja.

2. Þar er nú til máls at taka, at Óláfr vex upp á Blámýri; hann gerist efnilegr maðr. Svá segja menn, at Óláfr Hávarðsson hafi haft bjarnyl, því at aldri var þat frost eða kuldi, at Óláfr færi í fleiri klæði enn eina brók, ok skyrtu gyrða í brækr. Aldri fór hann svá af bæ á brott, at hann hefði fleiri klæði. Þórhallr hét maðr; hann var frændi þeira Hávarðs,

ok heimamaðr, ungr maðr ok hinn frálegsti; hafði atdrátt at búi þeira. Þat var eitthvert haust, at Ísfirðingar gengu afréttir sínar, ok heimtu menn lítt. Þorbirni á Laugabóli var vant 60 geldinga. Liðu vetrnætr ok fanst eigi. Nökkuru fyrir vetr ferr Óláfr Hávarðsson heiman ok gengr afréttir ok öll fjöll, leitar fjár manna ok finnr fjölda fjár, bæði þat (er) Þorbjörn átti ok þeir feðgar ok svá aðrir menn, rekr síðan heim fénaðinn ok færði hverjum þat er átti. Varð Óláfr af þessu vinsæll, svá at hverr bað honum góðs. Einn dag snemma rekr Óláfr geldinga Þorbjarnar ofan á Laugaból. Hann kom í þann tíma, er menn sátu yfir borðum, ok váru engir menn úti. Óláfr drepr á dyrrnar ok gekk kona ein til dyrranna; þat var Sigríðr bústýra Þorbjarnar, ok heilsaði hon honum vel. Hon spurði, hvat hann vildi. Óláfr svarar: „Ek hefi rekit hingat geldinga Þorbjarnar, er honum var vant í haust“. Ok er Þorbjörn heyrði, at á dyrrnar var drepit, bað hann Vakr forvitnast hvat komit væri. Hann gerði svá ok gekk at skellihurðinni. Hann sá þá, at þau Sigríðr töluðust við. Hann hljóp þá upp á okann ok stóð þar meðan þau töluðu. Þá mælti Óláfr: „Nú þarf ek eigi at fara lengra; skaltu nú, Sigríðr, segja til geldinganna“ Hon sagði at svá skyldi vera, ok bað hann vel fara. Vakr hljóp inn í stofuna æpandi. Þor-

björn spyrr, hví hann léti svá, eða hvat komit hefði. „Þat ætla ek“, segir hann, „at Óláfr glóprinn af Blámýri, son Hávarðs, kæmi; hefir hann rekit hingat geldinga þína þá er vant var í haust“. „Þat er vel gert“, segir Þorbjörn. „Annat ætla ek verit hafa eigi síðr undir ferðinni“, segir Vakr, „því at þau Sigríðr hafa talat í allan morgin; sá ek, at henni þótti allgott at leggja hendr sínar um háls honum“. Þorbjörn mælti: „Þó at Óláfr sé hraustr maðr, þá er honum þat ofdirfð at fara óþokkaferð til vár“. Óláfr ferr heim. Líða þau misseri, ok er svá sagt, at Óláfr kemr jafnan á Laugaból ok fann Sigríði, ok gerðist vel með þeim. Var þetta brátt orðat, at Óláfr fífldi Sigríði. Ok annat haust gengu menn enn afréttir sínar, ok heimta lítt. Varð Þorbirni enn flest vant. Ok er lokit var réttunum, ferr Óláfr heiman einn saman ok gengr afréttir víða um fjöll ok heiðar, finnr enn fjölda fjár ok rekr í bygðina; færir enn hverjum þat er á. Gerðist hann nú svá vinsæll af bygðarmönnum, at allir biðja honum góðs, utan Þorbjörn; hann grimmast við hann fyrir alt saman, þat er aðrir lofa hann, ok þat er hann heyrir talat um bygðina um þangatkvámur hans til fundar við Sigríði. Vakr sparir nú eigi af at rægja þau við Þorbjörn. Nú er enn svá komit, at Óláfr er kominn á Laugaból með geldingana svá marga sem fyrr; ok er

hann kom, váru engir menn úti. Gengr hann nú inn ok til stofu. Var þar Þorbjörn bóndi ok frændi hans, Vakr, ok mart heimamanna. Óláfr gengr innar mjök at pallinum; stingr hann niðr öxarskaftinu ok styðst á, enn enginn heilsaði honum, ok þögðu allir. Ok er hann sér at engi æmti honum, þá kveðr hann vísu:

(1) **Þat réðk fyrst at fregna**
fámálgasta þegna:
hví þegja hér allir
hjörþings viðir snjallir?
Metorð leggjum engi
á mállausa drengi;
hefk staðit hér lengi
svá mik kvaddi alls engi.

Þá mælti Óláfr: „Þat er mitt erendi hingat, Þorbjörn bóndi, at ek hefi rekit hingat geldinga þína“. Þá mælti Vakr: „Kunnigt er mönnum þat nú, Óláfr, at þú gerist sauðreki um Ísafjörð; vitu vær ok erendi þitt hingat, þat at þú ferr at heimta hlut af sauðunum; er þat ok stafkarla háttr, ok er einsætt, at minnast hans þó at lítit sé“. Óláfr svaraði: „Eigi er þat mitt erendi, mun ek ok eigi reka hit þriðja sinn“. Snýr hann þá í brott; enn Vakr hleypr upp ok æpir at honum. Óláfr gaf engan gaum at því, ok gekk heim, ok líða þau misseri. Ok um haustit heimta menn vel, utan Þorbjörn; honum var vant 60 geldinga, ok fundust eigi. Létu þeir frændr þau orð um fara, at Óláfr

mundi enn ætla at heimta til hlutar eða stela ella. Þat var eitt kveld, er þeir feðgar sátu yfir borðum, at á diskinum fyrir þeim lá langleggjarstykki. Óláfr tók upp ok mælti: „Þetta er furðu mikill leggr ok digr. Hávarðr mælti: „Þat ætla ek þó, frændi, at hann sé af okkrum sauðum, enn eigi Þorbjarnar bónda, ok mikit er at þola slíkan ójafnað“. Óláfr leggr niðr legginn á borðit, ok roðnaði við, ok þótti þeim, sem hjá sátu, sem hann þrýsti við borðinu, enn þó brast sundr leggrinn, ok svá snart, at annarr hlutrinn stökk út í bjórinn svá at þar varð fastr. Hávarðr leit upp ok mælti eigi, ok brosti þó at, enn í því gekk kona í stofuna, ok var þar komin Þorgerðr af Bakka. Hávarðr fagnaði henni vel ok spurði tíðenda. Hon sagði andlát Þormóðar bónda síns. „Erum vér þó eigi vel við komin, því at hann vitjar hverja nátt sængr sinnar. Nú vilda ek þiggja, bóndi, at þér veittut mér nökkut lið, því at fólki mínu þótti ódælt við Þormóð, enn nú er svá komit, at þat ætlar alt í brott“. Hávarðr svaraði: „Ek em nú af léttasta skeiði, ok eigi til slíks færr; eða hví ferr þú eigi á Laugaból? Er þess ván um höfðingja, at þeir láti skjótt til slíkrar héraðsstjórnar koma sitt sveitargengi“. Hon svarar: „Einskis góðs vænti ek þangat; læt ek vel yfir, ef hann gerir mér ekki ilt“. Þá mælti Hávarðr: „Þat er mitt ráð, at þú

biðir Óláf son minn, ok væri þat ungra manna, at reyna sik svá at karlmensku; mundi oss forðum slíkt gaman hafa þótt". Hon gerir nú svá. Óláfr hét ferðinni, ok bað hana þar vera um nóttina; enn um daginn eftir fór Óláfr heim með Þorgerði. Var þar alt fólk ókátt; enn um kveldit fóru menn at sofa. Óláfr lá í stafnrekkju utar við dyr: ljós brann í skálanum; var ljóst hit efra, enn dimt hit neðra. Óláfr lagðist niðr í skyrtu ok brókum, því at hann hafði aldri fleiri klæði, enn kastaði á sik feldi einum. Ok er dagsett var, gekk Þormóðr inn í skálann ok lét róa tinglit; hann sá at rekkja var skipuð, er eigi var vani á; var hann eigi allgestrisinn; snýr hann þangat ok þrífr í feldinn. Óláfr vill eigi laust láta ok heldr þar til at þeir skifta feldinum með sér. Ok er Þormóðr finnr at afl er í þeim, er fyrir er, hleypr hann upp í sætit at rúminu. Óláfr hljóp upp ok þreif til axarinnar, ok hafði ætlat at slá hann; enn bráðara bar at, því at Þormóðr hljóp undir hendr honum. Varð Óláfr þá við at taka; tókst þar hinn harðasti atgangr. Varð Þormóðr harðtækr, svá at alt hljóp hold undan þar sem hann þreif til; flest gekk ok upp þat sem fyrir þeim varð; ok í því bili sloknaði ljósit. Þótti Óláfi þá eigi um batna. Þormóðr sótti þá í ákafa, ok þar kemr at lyktum, at þeir hörfa út. Í túninu lá rekatré mikit, ok

svá bar til, at Þormóðr rekr hælana báða í tréit ok fellr á bak aftr. Óláfr lætr þá kné fylgja kviði; leikr þar til við Þormóð, er hann sér fyrir honum slík ráð, er honum sýndist. Fólkit þagði alt, er Óláfr gekk inn. Ok er hann lét heyra til sín, var alt senn, at fólkit var uppi ok ljósit, ok strauk hann uppi ok niðri; var hann hvervetna meiddr af atgangi Þormóðar. Þakkaði hvert mannsbarn honum, þat er mæla kunni. Hann kveðst ætla, at þeim mundi eigi mein at honum verða. Óláfr dvaldist þar nökkurar nætr, fór síðan heim á Blámýri; varð hann víðfrægr af þessu verki um Ísafjörð ok alla landsfjórðunga, ok af þessu öllu vóx mjök óþokki milli þeira Þorbjarnar.

3. Þat er þessu næst at segja, at hvalr kemr í Ísafjörð. Þeir Þorbjörn ok Hávarðr áttu reka at tveim megin. Var sú sögn þegar, at Hávarðr mundi eiga. Var þat hin bezta reyðr. Hvárirtveggju fóru til ok ætluðu at hafa lögmanns órskurð á. Kom þar fjölmenni manns saman. Þótti öllum sýnt, at Hávarðr mundi hvalinn eiga. Þorkell lögmaðr var þar kominn, ok var hann þá at spurðr, hverr ætti. Þorkell svarar, ok heldr lágt: „Þeir eiga hval víst“, sagði hann. Þorbjörn gekk þá at honum með brugðit sverðit ok mælti: „Hverir þá, armi“? segir hann. Þorkell svarar skjótt, ok drap niðr höfðinu: „Þér, þér, víst“, segir hann.

Þorbjörn gekk þá at með ójafnað sinn ok tók upp hvalinn allan. Fór þá Hávarðr heim, ok undi illa við sinn hlut. Þótti öllum mönnum Þorbjörn enn nú hafa auðsýndan ójafnað sinn ok fullkominn ódrengskap. Þat var einn dag, at Óláfr gengr til fjárhúsa sinna, því at veðrátta var hörð um vetrinn, ok þurftu menn mjök at fylgja fénaði sínum; hafði veðr verit hart um náttina. Ok er hann ætlaði brott at ganga, sér hann at maðr gengr at húsinu; er þar kominn Brandr hinn sterki. Óláfr tók honum vel. Brandr tók vel kveðju hans. Óláfr spurði, hví hann færi svá síð. Hann svarar: „Eigi er svá frásögulegt; ek gekk til fjár míns snemma í dag, enn þat hafði rekast látit ofan í fjöruna; má þar ok í tveim stöðum upp reka, enn jafnan þar sem ek leitaði til, þá stóð þar maðr fyrir ok bandaði í móti fénu, svá at þat hljóp aftr í fang mér, ok hefir svá farit í allan dag alt hér til. Nú vilda ek gjarna, at vit færim til báðir saman“. Brandr svarar: „Þat vil ek gera fyrir þína bæn“. Ganga síðan báðir saman ofan í fjöruna. Ok þegar þeir vilja féit upp reka, sá þeir, at Þormóðr er þar fyrir, glímufélagi hans, ok bandar í móti fénu, svá at þat hleypr aftr í fang þeim. Þá mælti Óláfr: „Hvárt viltu heldr, Brandr, reka féit, eða ráðast í móti Þormóði“? Brandr svarar: „Þat mun ek kjósa, hit auðveldara, at reka féit“. Óláfr gengr at

þar er Þormóðr stóð gegnt á uppi; þar var laginn snjór mikill framan á bakkann. Óláfr rann þegar upp á bakkann at Þormóði, enn hann gefr honum rúm. Ok er Óláfr kemr á upp, rennr Þormóðr þegar undir hendr honum. Óláfr tekr ok við eftir megni. Gangast þeir at lengi. Þykir Óláfi hann eigi raknat hafa eftir hnyskingina. Þar kemr at þeir falla báðir senn fram á bakkann, ok er svá er komit, veltir hvárr öðrum þar til er þeir tumba báðir ofan fyrir fönnina; eru þá ýmsir undir, þar til er þeir koma í fjöruna, þá bar svá til, at Þormóðr varð neðri; neytir Óláfr þá þess, ok braut í sundr hrygginn í honum; bjó þá um sem honum líkaði, ok lagðist út á sjóinn með hann langt frá landi, ok sökti niðr í djúp. Þykir þar jafnan óhreint síðan, ef menn sigla í nándir. Óláfr lagðist til lands. Hafði Brandr þá upp komit fénu öllu, ok fagnaði vel Óláfi; gengu þeir þá heim báðir. Ok er Brandr kom heim, var mikit af nátt. Þorbjörn spurði, hvat hann hefði dvalit. Brandr segir svá sem farit hafði, ok svá hversu Óláfr hafði honum til staðit. Þá mælti Vakr: „Hræddr hefir þú orðit, er þú lofar glóp þenna; mun þat hans fremd mest, at fást við aftrgöngumenn“. Brandr svarar: „Hræddari mundir þú hafa verit, því at þú ert mestr í málinu, sem refarnir í hölunum; muntu í engum hlut mega jafnast við hann“. Töluðu

þeir þar til er hvárumtveggju mislíkaði. Þorbjörn bað Brand eigi kapp á leggja með Óláfi: „Skal þér eigi duga, ok engum öðrum, at láta Óláf framar enn mik eða frændr mína“. Líðr nú af vetrinn. Ok er várar, talast þeir við feðgar, Óláfr ok Hávarðr. Hávarðr mælti: „Svá er komit, frændi, at ek hefi eigi skaplyndi til lengr at búa svá nærri Þorbirni, með því vit höfum engan afla at halda okkr til jafns við hann“. Óláfr svarar: „Lítit er mér um at hafa þat í yfirbætr at flýja fyrir Þorbirni, enn þó vil ek at þú ráðir; eða hvert viltu þá leita“? Hávarðr svarar: „Út með firðinum hinum megin eru víða tóftir ok vítt land, þat er engi maðr á; þar vil ek, at vit reisum okkr bústað, ok erum vit þá nær frændum okkrum ok vinum“. Þetta taka þeir til ráðs, flytja þangat fé sitt alt ok þat góðs er þeir eiga ok gera þar hinn bezta bústað; heitir þar síðan á Hávarðsstöðum. Váru þeir einir bændr í þenna tíma i Ísafirði, er landnámamenn váru.

4. Þorbjörn Þjóðreksson reið hvert sumar til þings með menn sína; var hann höfðingi mikill, ættstórr ok frændmargr. Í þann tíma bjó Gestr Oddleifsson í Haga á Barðaströnd; var hann spekingr mikill, vitr ok vinsæll ok manna framsýnastr, ok hafði margt mannaforráð. Þetta hit sama sumar, er þeir feðgar færðu bústað sinn, reið Þorbjörn til þings, ok hóf bón-

orð sitt ok bað systur Gests Oddleifssonar. Gestr tók þessu máli seinlega, ok sagði sér lítit um Þorbjörn fyrir ójöfnuð hans ok ofbeldi; enn með því at margir váru veitendr at málinu með Þorbirni, þá gerði Gestr kost á, at þessi ráð skyldu takast, ef Þorbjörn héti því með handtaki at láta af ójöfnuði ok rangindum, bjóða hverjum manni þat er á ok halda lög ok rétt; enn ef hann vildi eigi ganga at þessu, þá skyldi Gestr brigða bónorðit ok gera skilnað.' Þessu játar Þorbjörn, ok kaupa at svá mæltu. Þá reið Þorbjörn með Gesti heim af þinginu á Barðaströnd, ok tókust þar þessi ráð um sumarit; var þar hin bezta veizla. Ok er þessi tíðendi spurðust til Ísafjarðar, þá tekr Sigríðr ok Þórálfr frændi hennar þat ráð, at kveðja til bændr ok láta virða Sigríði alt sitt fé af Laugabóli, ok fór hon til Þórálfs á Lónseyri. Ok er Þorbjörn kom heim á Laugaból, varð hann stórlega reiðr, at Sigríðr var í brott, hét þeim afarkostum ok reiði bændunum, er þeir höfðu virt féit, gerðist þá þegar hinn harðasti, ok þykist nú enn vaxit hafa af þessum mægðum. Kvikfé Hávarðs bónda var mjök óspakt um sumarit, ok einn morgun snemma kom smalamaðr heim, ok spurði Óláfr, hversu at færi. „Svá ferr at“, segir hann, „at vantar fjölda fjár; get ek eigi hvárttveggja gert, at leita þess er vantar, enda gæta hins er fundið er“.

Óláfr svarar: „Vertu kátr, félagi, geym þess er fundit er, enn ek skal leita þess er vantar“. Hann gerist þá hinn efnilegasti maðr ok hinn fríðasti sýnum, mikill ok sterkr; hann var þá átján vetra gamall. Hann tekr nú öxi í hönd sér, gengr síðan út með firðinum alt þar til er hann kemr á Lónseyri. Hann sér hvar féit er alt komit, þar sem þat var á land flutt. Óláfr snýr þá til bæjarins; var þat snemma morguns; hann barði á dyrrnar. Þá gekk Sigríðr til duranna ok fagnaði vel Óláfi. Hann tók vel kveðju hennar. Ok sem þau höfðu stund skrafat, þá mælti Sigríðr: „Skip ferr þar handan yfir fjörðinn. ok sé ek gerla, at þar er Þorbjörn Þjóðreksson ok Vakr frændi hans; ek sé at vápn þeira liggja í stafni fram; þar er ok Gunnlogi, sverð Þorbjarnar, ok er annat hvárt, at hann hefir ilt gert eða ætlar hann, ok vil ek, Óláfr, at þú finnir eigi Þorbjörn; hefir lengi fátt verit með ykkr, enn þó ætla ek nú eigi hafa um batnat, er þér virðut mér féit á Laugabóli“. Óláfr mælti: „Eigi óttumst ek Þorbjörn á meðan ek hefi ekki gert til saka við hann; mun ek ok skamt renna fyrir honum einum“. Hon svarar: „Þetta er hraustlega mælt, at þú átján vetra mundir eigi undan leita þeim manni, er jafnvígr er hverjum manni; hann hefir ok þat sverð, er hvergi nemr í höggi stað; ætla ek ok þat, ef þeir vilja þik finna, sem mér segir

hugr um at sé, at Vakr, illmennit, mun eigi sitja hjá, ef þit berist". Óláfr svarar: „Ek á ekki erendi við Þorbjörn; mun ek eigi finna þá, enn ef vér finnumst, skaltu nökkut hraustlegt til eiga at spyrja, ef þess þarf". Sigríðr svarar, ok kvaðst eigi mundu at spyrja. Óláfr spratt upp skjótt, ok bað hana vel lifa, enn hon bað hann vel fara. Hann gekk þá ofan á eyrina, því at þar lá féit. Þeir Þorbjörn váru þá at landi komnir þar gegnt. Gekk hann þá ofan at skipinu ok tók í móti ok kipti upp undir þeim á eyrina. Þorbjörn fagnaði þá vel Óláfi. Tók Óláfr kveðju hans ok spurði, hvert hann ætlaði. Hann kvaðst ætla at finna systur sína, Þórdísi; ok munum vér fara allir saman. Óláfr svarar: „Eigi er þat samfært, af því at ek verð at reka heim fé mitt; væri þat sanntalat, at þá stækkist sauðrekarnir um Ísafjörð, ef þú lægðir þik svá". „Eigi ferr ek at því", segir Þorbjörn. Var viðarbulungr mikill á eyrinni, ok þar á ofan lá forkr einn mikill, ok var brotit af endanum. Óláfr tók upp forkinn ok hafði í hendi sér, stökkr nú fénu fyrir sér; gengu nú allir saman. Talar Þorbjörn við Óláf, ok var hinn kátasti. Hann fann, at þeir vildu jafnan ganga síðar, enn hann sá við því, ok fóru jafnan fram allir, ok alt fram fyrir hólinn; skildust þar vegirnir. Þorbjörn snerist þá við ok mælti: „Vakr frændi, eigi þarf at

seinka því er ætlat er“. Óláfr sér þá hvat þeir ætla; snýr hann þá upp í brekkuna; enn þeir sækja at neðan. Óláfr verst með forkinum, enn Þorbjörn höggr hart ok tíðum með sverðinu Gunnloga, ok skífði svá forkinn sem hvannir; fengu þeir þó stór högg af forkinum meðan til vanst. Ok er hann var sundr sniðinn, tók Óláfr öxi sína, ok varðist þá svá vel, at þeim þótti ósýnt, hversu fara mundi með þeim; urðu þeir ok allir sárir. Þórdís systir Þorbjarnar gekk út þenna morgin, er þeir börðust, ok heyrði til, enn mátti eigi sjá. Hon sendi skósvein sinn at forvitnast til. Hann gerði svá, ok sagði Þórdísi, at þeir berðist Þorbjörn bróðir hennar, Vakr sonr hennar ok Óláfr Hávarðsson. Hon snýr þá inn ok fann Skarf son sinn, ok sagði honum þessi tíðendi, ok bað hann til fara ok veita frændum sínum. Hann mælti: „Ek er ráðinn at berjast með Óláfi, ok í mót þeim; þykir mér ok skömm, at þrír ganga at einum manni, með því at þeira er eigi óvænna, enn fjogurra annarra; mun ek hvergi fara“. Þórdís svarar: „Þat ætlaða ek, at ek munda eiga tvá sonu vel hugaða; er þat satt, at mælt er, at ‚margt leynist lengi‘; nú veit ek, at þú ert dóttir heldr enn sonr, er þú þorir eigi at verja frændr þína; skal nú ok raun til gera, at ek em vaskari dóttir, enn þú sonr“. Hon gekk þá brott, enn hann reiddist ákafliga ok spratt

upp ok þreif öxi sína. Hann hljóp út ok ofan fyrir brekkuna ok þar til, er þeir börðust. Þorbjörn sá hann, ok sótti í ákafa, enn Óláfr sá hann eigi. Ok þegar er Skarfr kemr í höggfæri við Óláf, þá hjó hann tveim höndum milli herða honum, svá at þegar stóð á kafi. Óláfr hafði ætlat at höggva til Þorbjarnar. Ok er Óláfr fekk höggit, snarast hann við; Skarfi varð laus öxin, enn Óláfr hafði reidda öxina, ok hjó hann í höfuð Skarfi, svá at þegar stóð í heilanum, ok í því var Þorbjörn upp kominn hjá honum, ok hjó í fang Óláfi; var þat ok nóg banasár, ok falla þeir báðir. Þorbjörn gekk þá at Óláfi, ok höggr um þvert andlitit, svá at ór stukku tennrnar ok jaxlarnir. Vakr spurði: „Hví gerir þú þetta við dauðan mann"? Hann kvað enn þat mundu koma til nökkurs. Þorbjörn tók þá skauta einn ok knýtti þar í tennrnar ok varðveitti. Eftir þat gengu þeir upp til bæjarins ok sögðu Þórdísi tíðendin. Váru þeir báðir stórmjök sárir. Hon varð nú stórlega hrygg við þessa sögu ok harmaði, er hon hafði eggjat son sinn svá mjök. Veitti þeim nú þó beina ok hjúkrun. Spyrjast nú þessi tíðendi um allan Ísafjörð, ok þótti öllum hinn mesti skaði at Óláfi, með þeiri vörn, er menn heyrðu hann haft hafa; fór Þorbirni ok vel, at hann sagði jafnt frá ok farið hafði, ok bar vel Óláfi söguna. Þeir fóru heim þegar er þeir þóttust

mega, ok mæði rann af þeim. Þorbjörn kom á Lónseyri ok spurði at Sigríði. Honum var sagt, at hon hefði eigi fundizt síðan hon gekk brott með Óláfi um morguninn hinn; var hennar þar víða leitat, ok er svá sagt, at aldri fanst hon síðan. Fór Þorbjörn þá heim ok settist um kyrt í búi sínu.

5. Þar er nú til máls at taka, at þau Hávarðr ok Bjargey spyrja þessi tíðendi, fall Óláfs sonar síns. Hávarðr karl blés við mjök ok gekk til sængr sinnar; var ok svá sagt, at alla þá tólf mánaði næstu lá hann í rekkju ok reis aldri ór, enn Bjargey tók þat ráð, at hon reri á sjó hvern dag með Þórhalli, enn hon vann um nætr þat er hon þurfti; fór nú svá fram þau misseri, ok er kyrt alt. Verðr eigi eftirmál um Óláf; þótti mönnum ok eigi líklegt, at nökkur rétting mundi frændum hans koma, því at Hávarðr þótti þá til einskis færr, enn við slíka stóreflismenn sem eiga er, ok eigi mjök væna til jafnaðar, ok liðu þau misseri. Var þat einn morgun, at Bjargey gekk til fundar við Hávarð karl ok spurði hann, hvárt hann vekti, enn hann kvaðst vaka ok spurði, hvat hon vildi. „Þat vil ek“, segir hon, „at þú standir upp ok farir á Laugaból ok finnir Þorbjörn ok beiðir hann bóta eftir Óláf son þinn; þat er karlmannlegt mál, at sá er til engra harðræðanna er færr, at spara þá eigi tunguna

at tala þat er honum mætti gagn at verða; muntu vera at eigi mikilþægr, ef honum ferr vel". Hann svaraði: „Eigi hygg ek gott til þess, enn þó skaltu ráða". Eftir þat býst Hávarðr karl ok ferr þar til er hann kemr á Laugaból. Þorbjörn fagnaði honum vel. Hávarðr tók kveðju hans. Síðan mælti Hávarðr karl: „Svá er mál með vexti, Þorbjörn, at ek em kominn at heimta bætr fyrir Óláf son minn, er þú drapt saklausan". Þorbjörn svaraði: „Kunnigt er þat, Hávarðr, at ek hefi margan mann drepit; þótt menn hafi saklausa kallat, þá hefi ek engan fé bættan, enn með því at þú áttir vaskan son, ok þér fellr svá nær, þá ætla ek betr gert at minnast þín í nökkuru, þó at lítit sé; er hér hestr fyrir ofan garð, er þeir sveinarnir kalla Dott; hann er grár at lit, afgamall ok baksárr, ok hefir jafnan legit afvelta hingat til, enn nú hefir hann verit á moðum nökkura daga, ok ætla ek hann batnat hafa; far þú heim með hestinn ef þú vilt ok eig". Hávarðr roðnaði ok mátti engu svara; fór hann þegar í brott ok var stórlega reiðr, enn Vakr æpti at honum er hann gekk ofan til báts síns, ok fór allbjúgr, enn Þórhallr hafði þar beðit á meðan. Síðan reru þeir heim. Gekk Hávarðr þegar til hvílu sinnar ok lagðist niðr ok stóð aldri upp á hinum næstum tólf mánuðum. Spurðist þetta nú, ok þótti Þorbjörn enn sýnt hafa

ójöfnuð ok ilsku í þessum svörum. Líða nú þau misseri.

6. Enn um sumarit ríðr Þorbjörn til þings með menn sína ór Ísafirði. Þat er þá enn einn dag, at Bjargey gengr til máls við Hávarð. Hann spurði þá, hvat hon vildi. Hon svaraði: „Nú ætla ek at þú skulir ríða til þings ok vita. ef nökkut skipast um mál þitt“. Hann svaraði: „Þetta er mér mjök í móti skapi; eða þykkir þér ek helzti lítt hraktr af Þorbirni sonarbana mínum, þó at eigi hrekti hann mik meir þar sem allir höfðingjar koma saman“. „Eigi man svá fara“, sagði hon; „þess get ek, at nú verði nökkur veitandi at þínu máli, ok mun þat gera Gestr Oddleifsson, ok ef svá ferr, sem ek get, at hann komi sættum á með ykkr Þorbirni, ok hljóti hann at gjalda þér fé mikit, þá get ek, at hann láti margt manna hjá vera, ok mun hringr sleginn um yðr ok munu þér þá vera innan í hringnum, þá er Þorbjörn greiðir féit. Ok ef svá berr til, áðr greitt er féit, at Þorbjörn gerir þat nökkut er þér er móti skapi eða raun at, þá skaltu skynda í brott sem mest máttu, ok ef þér verðr þá léttara, enn þér þætti ván, þá skaltu eigi sættast á þetta mál, því at þá er ván, þó at óliklegt se, at hefnt verði Óláfs sonar okkar; enn ef þér léttist þá eigi, þá skaltu eigi ósáttr fara af þinginu, því at þá mun eigi hefndin verða“. Hann kvaðst eigi vita til

hvers þetta kæmi, — „enn ef ek vissa, at hefndin mætti verða eftir Óláf son minn, þá hirta ek aldri hvat ek ynna þar til“.

7. Eftir þat býr hon ferð hans, ok ríðr hann leið sína; var karl heldr bjúgr, ok kemr hann á þing. Váru þá tjaldaðar búðir ok menn allir komnir. Hann reið at einni mikilli búð, enn þá búð átti Steinþórr af Eyri, ríkr maðr ok höfðingi mikill ok hinn mesti garpr ok fullhugi. Hann stígr af baki ok gengr inn í búðina. Sat Steinþórr ok menn hans hjá honum þar. Hávarðr gekk fyrir hann ok kvaddi hann vel. Hann tók vel kveðju hans ok spurði, hverr hann væri. Hávarðr sagði til sín. Steinþórr mælti: „Ertu sá, sem frægstan áttir son, þann er Þorbjörn drap, ok menn ágættu mest vörn hans“? Hann segir, at sá er hinn sami, — „ok vilda ek, bóndi, at þú leyfðir mér at vera í búð þinni um þingit“. Hann svaraði: „Þat lofa ek víst; ok ver hljóðr ok fáskiftinn; eru þeir sveinarnir jafnan glensmiklir, ok þér harmr mjök í hug; ertu lítt við kominn, gamall ok til einskis færr“. Þat er sagt, at Hávarðr karl tekr sér rúm einhverstaðar í búðinni, legst þar niðr ok gengr aldri ór rúmi sínu; aldri kemr hann á mál sitt við nökkurn mann, ok líðr mjök á þingit. Þat var einhvern morgun, at Steinþórr gekk at Hávarði ok mælti: „Hví fórtu hingat, þar sem þú liggr hér sem arftökukarl, ófærr maðr“. Hávarðr

svaraði: „Hitt hafða ek ætlat, at leita bóta eftir Óláf son minn, enn ek em ófúss til mjök; er Þorbjörn ósparr til illyrða ok ódrengskapar". Steinþórr mælti: „Haf ráð mitt; gakk til fundar við Þorbjörn ok kær mál þitt; vænti ek, ef Gestr ferr með þér, at þú fáir rétt af Þorbirni". Hávarðr stóð þá upp ok gekk út mjök hjúgr; fór hann til búðar þeira Gests ok Þorbjarnar ok inn í búðina. Var Þorbjörn þar, enn eigi Gestr. Þorbjörn heilsaði Hávarði ok spurði, hví hann væri þar kominn. Hann svaraði: „Svá verðr mér minnisamt dráp Óláfs sonar míns, at mér þykkir sem nýtt sé, ok er þat erendi mitt at beiða þik bóta fyrir vígit". Þorbjörn svaraði: „Hér kann ek gott ráð til; kom til mín heim í heraði, mun ek þá hugga þik at nökkuru, enn ek á nú margt at annast, ok vil ek, at þú klymtir nú eigi á móti mér". Hann svaraði: „Ef þú gerir nú engan veg á, þá hefi ek reynt, at eigi gerir þú heldr heima í heraði; hafða ek ætlat, at nökkurr mundi styrkja mál mitt". Þorbjörn mælti: „Heyrit fádæmi", segir hann, „hann ætlar at koma mönnum á hendr mér. Ver á brott, ok kom eigi á þetta mál við mik síðan, ef þú vilt ómeiddr vera". Hávarðr reiddist þá mjök, ok sneri út ór búðinni ok mælti: „Urðum til gamlir, ok verit hefði þeir mínir dagar, at mér hefði ólíklegt þótt, at ek munda þola slíkan ójafnað". Ok er hann

gengr brott, þá gengu menn í móti honum; var þar Gestr Oddleifsson ok fylgdarmenn hans. Hávarðr var svá reiðr, at hann hugði varla at hvar hann fór; hann vildi ok eigi finna mennina. Gekk hann heim til búðar. Gestr leit til mannsins, er gekk hjá honum. Hávarðr gekk til rúms síns ok lagðist niðr ok blés við, enn Steinþórr spurði, hversu farit hefði. Hann segir sem fór. Steinþórr svaraði: „Slíkt er óheyrilegr ójafnaðr ok vænn til mikillar sneipu nær sem fram kemr“. Enn er Gestr kom inn í búðina, fagnaði Þorbjörn honum vel. Þá mælti Gestr: „Hverr gekk maðr ór búðinni fyrir litlu“? Þorbjörn svaraði: „Hví spyrr þú svá undarlega, vitr maðr; ganga hér miklu fleiri út ok inn, enn vér megim greina“. Gestr svaraði: „Þessi maðr var ólíkr öðrum mönnum; hann var mikill vexti ok nökkut við aldr, ok skauzt á fótum, ok þó hinn karlmannlegsti, ok svá leizt mér sem fullr væri upp harms ok óyndis ok skaprauna, ok svá var hann reiðr, at hann gáði eigi, hvar hann fór; mér leizt ok maðrinn giftusamlegr ok eigi allra færi við at eiga“. Þorbjörn svaraði: „Þar mun verit hafa Hávarðr karl, þingmaðr minn“. Gestr spurði: „Var sá eigi hans son, er þú drapt saklausan“? „Þat ætla ek víst“, sagði hann. Gestr mælti: „Hversu þykkist þú hafa efnt þat er þú lofaðir mér, þá er ek gifta þér systur mína“ Þorgils hét maðr,

ok var kendr við móður sína ok kallaðr Höllu-son; hann var hinn mesti ágætismaðr ok fullhugi; var hann þá með Gesti frænda sínum ok þá sem mestr uppgangr hans; Gestr bað Þorgils ganga eftir Hávarði ok biðja hann þangat koma. Þorgils gekk til búðar Hávarðs ok sagði honum, at Gestr vill finna hann. Hávarðr svaraði: „Ófúss er ek at fara ok verða at þola Þorbirni ójafnað ok skemmileg orð". Þorgils bað hann fara. „Mun Gestr styðja þitt mál". Hann fór ok er þó tregr til. Koma þeir til Gests. Hann stendr upp í móti honum, ok fagnaði honum; setr hann niðr hjá sér. Þá mælti Gestr: „Nú skaltu, Hávarðr, taka til at upphafi ok segja frá skiftum yðrum Þorbjarnar". Hann gerði nú svá. Ok er hann hafði sagt, spurði Gestr Þorbjörn, hvárt nökkut væri svá. Þorbjörn kvað eigi hégómat frá. Gestr mælti: „Hefir nökkurr heyrt slíkan ójafnað. Eru hér tveir kostir til: sá annarr, at ek rýf öll kaup okkar, ella lát mik einn skera ok skifta um ykkar mál". Þorbjörn játar því. Þeir gengu þá út ór búðinni. Kallaði Gestr til sín fjölda manna, ok stóðu menn í hring, enn þar stóðu í hringnum nökkurir menn saman komnir ok töluðu málit. Þá mælti Gestr: „Eigi kann ek, Þorbjörn, at gera svá mikit fé sem vert væri, fyrir því at þú hefir eigi til; vil ek gera fyrir víg Óláfs þrenn manngjöld, enn fyrir

annan ójafnað þann sem þú hefir gert Hávarði, þá vil ek gera þér, Þorbjörn, haust ok vár, at þú komir til mín ok skal ek sæma þik gjöfum ok því heita þér, at gera aldri forverkum við þik meðan vit lifum báðir". Þá mælti Þorbjörn: „Þessu vil ek játa ok gjalda hæglega heima í heraði". Gestr svaraði: „Nú skal gjalda alt féit hér á þinginu, ok gjalda vel ok skörulega; mun ek svá leggja til ein manngjöld". Lét hann ok þegar þat fram alt vel goldit. Settist Hávarðr þá niðr ok helti í kápuskaut sitt. Þorbjörn gekk þá at ok galt smám ok smám, ok gat goldit ein manngjöld, ok kvað þá lokit því er hann hefði til. Gestr bað hann þá eigi undan draga. Þorbjörn tekr þá einn knýtiskauta ok leysir til ok mælti: „Þat mun víst, at þá mun honum eigi vangoldit þykkja, ef þetta fær til". Slær síðan á nasir Hávarði, svá at þegar fell blóð um hann. „Eru þar nú tennr ok jaxlar", segir Þorbjörn, „ór Óláfi syni þínum". Hávarðr sér nú, at þat hrynr ofan á kápuskautit; sprettr hann upp ákafareiðr, svá at sinn veg hrýtr hverr penningrinn; hann hafði staf í hendi ok hleypr at mannhringnum, ok setr stafinn fyrir brjóst einum manni svá at þegar fellr hann á bak aftr svá at hann lá lengi í óviti. Hávarðr stökk út yfir mannhringinn ok kom hvergi við ok kom hvar fjarri niðr, ok svá heim til búðar, sem ungr maðr. Ok er hann

kom heim í búðina, mátti hann við engan mann mæla, ok kastaði sér niðr ok lá sem sjúkr væri. Eftir þetta mælti Gestr við Þorbjörn: „Engum manni ertu líkr at illmensku ok ójafnaði; kann ek ok eigi at sjá á manni, ef eigi iðrast þú þessa nökkurt sinn, eða þínir frændr“. Gestr var þá svá reiðr ok óðr, at þegar ríðr hann af þinginu til Ísafjarðar ok gerir skilnað þeira Þorbjarnar ok Þorgerðar. Þykkir Þorbirni nú hin mesta smán, ok öllum frændum hans, enn geta þó ekki at gert. Sagði Gestr, at svá muni hann annarra skamma verri bíða ok sér maklegri. Ríðr Gestr á Barðaströnd með frændkonu sína ok of fjár. Svá er sagt, at eftir þingit býst Hávarðr karl heim; var hann þá allstirðr. Þá mælti Steinþórr: „Ef þú þarft, Hávarðr, lítillar liðveizlu við, þá kom til mín“. Hann þakkaði honum. Reið síðan heim, ok lagðist niðr í sæng sína ok lá þar hina þriðju tólf mánaði. Var hann þá miklu stirðastr. Bjargey helt hinu sama fram um athöfn sína, at hon reri á sjó hvern dag með Þórhalli.

8. Þat var einn dag um sumarit, er þau reru á sjó, at þau sá skip fara inn eftir firðinum; kendu þau ok, at þar var Þorbjörn ok heimamenn hans. Þá mælti Bjargey: „Nú skulu vit hafa uppi færi okkur ok róa í móti Þorbirni; vil ek finna hann. Skaltu róa framan at borði skútunnar, enn ek skal tala við Þorbjörn nökk-

ut, enn þú skalt róa í hring um skútuna á meðan". Þau gera nú svá, róa at skútunni. Bjargey kastar nú orðum á Þorbjörn, heilsar hon honum ok spyrr, hvert hann ætli at fara. Hann kvaðst skyldu fara vestr í Vaðil, — „er þar kominn út Sturla bróðir minn ok Þjóðrekr son hans; skal ek flytja þá hingat til mín". Hon spurði: „Hversu lengi muntu vera á brott, bóndi", segir hon? „Nær viku", segir hann. Þórhallr hafði þá róit umhverfis skútuna. Ok er hon hefir at gert slíkt er hon vildi, þá fleyta þau í árum ok róa í brott slíkt er þau mega. Þá mælti Þorbjörn: „Kvenna örmust farandi. Ok skulum vit þegar róa eftir þeim ok drepa hann, enn meiða hana". Þá mælti Brandr: „Nú sannar þú enn, þat er mælt er til þín, at þú munir eigi spara flest ilt at gera, enda skal ek veita þeim er ek má; skaltu þá at keyptu komast". Enn við umtölur Brands, ok þat er þau váru langt undan komin, þá lét Þorbjörn vera kyrt, ok fór leið sína. Þá mælti Bjargey: „Eigi er þat líklegt, enn er þat þó ætlan mín, at hefnt muni verða Óláfs sonar míns; skulu vit eigi heim". „Hvert viltu þá"? segir Þórhallr. „Nú skal fara", segir hon, „ok finna Valbrand bróður minn. Hann bjó á Valbrandsstöðum; var hann gamall maðr mjök, enn hafði verit hinn ágætasti maðr. Hann átti tvá sonu, hina vænlegstu menn; hét annarr Torfi, enn ann-

arr Eyjólfr; váru þeir þá á ungum aldri. Þau létta eigi fyrr enn þau koma þangat. Valbrandr var úti á töðuvelli ok margt manna með honum. Hann gekk þá í móti systur sinni ok fagnaði henni vel ok bauð henni þar at vera; enn hon kvað sér þat eigi gegna, — „verð ek heim í kveld“. Hann spurði: „Hvat viltu þá systir“? „Ek vilda, at þú léðir mér nætr þínar“. Hann svaraði: „Hér eru þrjár nætr, ok er ein forn mjök ok nú eigi trúleg, enn hefir verit örugg; enn tvær eru nýjar ok óreyndar. Haf þú hvárt er þú vilt tvær eða þrjár“. Hon svaraði: „Þær vil ek hafa hinar nýju, enn ek vil eigi hætta til at hafa hina fornu, enn lát þú búnar þessar, nær ek læt eftir koma“. Hann kvað svá vera skyldu. Eftir þat fóru þau á brott. Þá mælti Þórhallr: „Hvert skulum vér nú fara“? Hon svarar: „Nú skal fara ok finna Þorbrand bróður minn“. Hann bjó á Þorbrandsstöðum; hann var þá gamall mjök. Hann átti tvá sonu unga; hét annarr Oddr, enn annarr Þórir; váru þeir vænlegir menn. Ok er þau kómu þar, fagnaði Þorbrandr þeim vel ok bauð þeim þar at vera. Hon kvaðst þat eigi mega. „Hvat viltu þá, systir“? segir hann. „Ek vilda“, segir hon, „at þú léðir mér net þín“. Hann svaraði: „Ek hefi þrjú til, ok er eitt fornt mjök, enn tvau eru ný ok hafa eigi höfð verit; haf hvárt er þú vilt tvau eða þrjú“. Hon kvaðst

þau nýju hafa vilja; ok skildu at því. Síðan fara þau í brott. Þórhallr spurði: „Hvert skulum vit nú fara“? „Nú skal“, segir hon, „finna Ásbrand karl, bróður minn“. Hann bjó á Ásbrandsstöðum; hann var þeira bræðra elztr; hann átti systur Hávarðs karls. Hann átti son, er Hallgrímr hét; hann var ungr at aldri, enn bæði mikill ok sterkr, ófríðr sýnum, enn þó karlmannlegr. Ok er Bjargey kemr þar, fagnar Ásbrandr henni vel ok bað hana þar vera. Hon kvaðst skyldu heim um kveldit. Hann spurði: „Hvat viltu þá? ok kemr þú þó sjaldan at finna frændr þína“. „Lítit er erendit“, segir hon, „vér erum svá óbirg um torffæri, ok vilda ek gjarna, at þú léðir mér torföxi þína“? Hann svarar brosandi: „Hér eru tvær til, ok önnur ryðfrakka mikil, forn ok skörðótt, ok þykkir nú til einkis fær; önnur er ný ok mikil, ok hefir til einkis höfð verit“. Enn hon kvaðst hafa vilja þá hinu nýju, — „þá er ek læt vitja“. Hann svaraði, at hon skal ráða. Síðan fara þau heim á Hávarðsstaði um kveldit.

9. Líða nökkurir dagar þar til er henni þótti ván sem Þorbjörn mundi vestan koma. Ok einn dag gekk hon at sæng Hávarðs ok spurði, hvárt hann svæfi. Hann settist upp við, ok kvað vísu:

(2) Eigi hefir á augu
unnskíðs komit síðan
byggvi svá öfund eggjar
oddstefnu mér svefna,
síz hræstorðar harðan
hjörs gerðu styr Börvar,
ótt þeirs Óláf létu
allsaklausan falla.

„Þat er víst“, segir hon, „at þetta er allmikil lygi, at þú hafir aldri sofit á þrim árum, enn þó er nú upp at standa ok gera sik sem vaskastan, ef þú vilt hefna Ólåfs sonar þíns, því at eigi verðr hans hefnt um aldr þinn, ef eigi verðr á þessarri nátt“. Enn er hann heyrði ummæli hennar, spratt hann upp ór sænginni ok fram á gólfit, ok kvað þá vísu:

(3) Ákat ek hógt, af hœgu
hljóð veiti mér sveitir
enn í elli minni,
í-vegstafi segja,
síz vel hressan vissak
vápna Njörð at jörðu,
minn var sonr at sönnu
snjallr afistuðill, fallinn.

Hávarðr var þá hinn sprækasti ok skorti eigi göngu. Hann gekk til kistu einnar, mikillar, hon var full af vápnum, ok lauk henni upp, tók hjálm á höfuð sér ok fór í sterka brynju. Hann leit þá upp ok sá, at már einn fló yfir glugginn. Hann kvað vísu:

(3) **Hlakkar hagli stokkinn**
hræs es kemr at sævi
— móðr krefr morginbráðar —
már valkastar báru.
Svá gól fyrr þás feigir
folknárungar váru
gunnar haukr, es gaukar
Gauts bragða spá sagðu.

Hann vápnaðist skjótt ok fimlega; hann bjó ok Þórhall með góðum vápnum. Ok er þeir váru búnir, sneri hann at Bjargeyju ok mintist við hana; kvað þá eigi sýnt vera, nær þau fyndist. Hon bað hann vel fara. „Þarf ek eigi at hafa eggjunarorð við þik um hefnd eftir Óláf son okkarn, með því at ek veit, at þar fylgir kapp hreysti er þú ert“. Eftir þat skildu þau. Gengu þeir ofan til sjávar, hrundu fram sexærum bát ok tóku til ára; léttu eigi fyrr enn þeir kómu fyrir bæ Valbrands. Þar var eyrartangi langr, er gekk út í sjóinn; lögðu þeir þar at bátinn. Bað Hávarðr Þórhall at gæta bátsins, enn hann gekk upp til bæjarins; hann hafði spjót í hendi; var þat ágætt vápn. Ok er hann kom upp á völlinn, váru þeir þar feðgar. Þeir bræðr váru af klæðunum, ok rökuðu upp töðuna; þeir höfðu tekit af sér skóna ok sett á völlinn hjá sér; váru þat upphávir skór. Valbrandr gekk í móti Hávarði ok fagnaði honum vel, ok bauð honum þar at vera. Hann kvaðst eigi þar vera mega, — „em ek kominn at

vitja nóta þinna, er þú léðir systur þinni". Hann gekk at sonum sínum ok mælti: „Hér er kominn Hávarðr mágr ykkarr, ok er þann veg búinn sem þá er hann mundi ætla til stórræða nökkurra". Ok er þeir heyra þetta, kasta þeir hrífunum ok hlaupa til klæða sinna. Ok er þeir skyldu taka skóna, höfðu þeir skorpnat í skininu. Þeir stigu í ofan sem skjótast, svá at þegar gekk skinnit af hælunum, ok er þeir kómu heim, váru skórnir fullir af blóði. Valbrandr fekk sonum sínum góð vápn, ok mælti: „Veitið Hávarði góða fylgd, hyggið meir á hefnd, enn hvat eftir kemr". Eftir þat fóru þeir á Þorbrandsstaði; váru þeir ok skjótt búnir Oddr ok Þórir. Fóru nú þar til er þeir kómu á Ásbrandsstaði. Krafði Hávarðr þar torföxarinnar. Bjóst Hallgrímr frændi hans þá til ferðar með honum. Ánn er maðr nefndr; hann var heimamaðr Ásbrands; hafði hann húskarls verk. Hann var fóstri Hallgríms, ok bjóst til ferðar með þeim. Ok er þeir váru búnir, fara þeir þar til er bátrinn var; fagnaði Þórhallr þeim vel. Váru þeir þá átta saman, ok hverr öðrum víglegri. Þá mælti Hallgrímr við Hávarð frænda sinn: „Hví fórtu svá heiman, frændi, at þú hafðir hvárki sverð né öxi"? Hann svaraði: „Verði svá vel, at vér finnum Þorbjörn Þjóðreksson, eftir várn skilnað skaltu annat mæla, því at mér ætla ek sverðit Gunnloga, er bezt vápn er".

Þeir báðu hann lúka heilum munni sundr. „Væri oss nú mikit undir, at oss tækist karlmannlega til handa“. Þat var mjök at áliðnum degi. Þeir hrinda þá fram bátnum ok stigu þar á ok tóku til ára. Þeir sá, at hrafnaflokkr mikill fló fyrir þeim ok yfir eyrartangann, er fyrir þeim var. Hávarðr kvað þá vísu:

(5) Efna hygg þat, Yggjar
ek hef heitit má beitu
— sundlíri flýgr sára
svangr fyrir eyrar tanga. —
Veitk at vér munum hljóta
— vel er fallit þat, — allir,
— hljómr er af hildar glaumi —
Hallgrímr, farar tíma.

Þeir fóru yfir sundit, ok var hvast mjök á firðinum ok fengu mjök framanvátt; sóttu þeir drengilega, ok léttu eigi fyrr enn þeir kómu fyrir Laugaból. Var þar gott at at leggja, fyrir því at Þorbjörn hafði látit gera þar höfn góða; hann hafði látit ryðja ok hreinsa alt inn at landi. Var þar atdjúp mikit; mátti þar fljóta skúta eða stærri skip þó at vildi. Þar váru ok grafin niðr rif stór fyrir hlunna ok festir endarnir grjóti; þurfti þar engi maðr vátr at verða, þó at af skipi stigi eða á skip, hvárt er var meira skip eða minna, enn uppi yfir var malarkampr hár; fyrir ofan kampinn stóð hurðanaust mikit, ok var vel um horfit; til annarrar handar var lón mikit fyrir ofan kampinn. Frá naust-

inu sá engi í fjöruna, enn af malarkampinum mátti bæði sjá til naustsins ok í fjöruna. Ok er þeir koma at landi, hlaupa þeir af bátinum. Þá mælti Hávarðr: „Nú skulum vér bera bátinn upp yfir kampinn á lónit; vér skulum ok vera fyrir ofan kampinn, svá at þeir megi eigi þegar sjá oss; verum ok eigi of veiðibráðir; hlaupi engi fyrr upp enn ek segi fyrir". Var þá mjök dimmat.

10. Þar er nú til máls at taka, at Þorbjörn ok þeir félagar fóru vestan tíu saman á skútunni. Var Sturla þar ok Þjóðrekr son hans, Þorbjörn ok Vakr, Brandr hinn sterki ok tveir húskarlar; höfðu þeir hlaðit mjök skútuna. Enn þetta sama kveld koma þeir við Laugaból fyrir myrkr. Þá mælti Þorbjörn: „Vér skulum fara at engu ótt, ok skulum vér láta fljóta skútuna hér í nátt ok eigi af bera nema vápn vár ok klæði; er nú veðr gott ok þurlegt. Skaltu Vakr bera upp vápn vár". Hann tók fyrst sverð þeira ok spjót ok bar upp at naustinu. Þá mælti Torfi: „Tökum fyrst sverð þeira ok þann sem fylgir". „Látum vera enn", segir Hávarðr. Hann bað Hallgrím fara ok taka sverðit Gunnloga ok færa sér. Ok er Vakr gekk ofan, hljóp Hallgrímr ok tók sverðit ok færði Hávarði. Hann brá á loft við, ok skók meðalkaflann. Vakr gekk upp í annat sinn, ok hafði hlaðit á bak sér skjöldum, enn stálhúfum hafði

hann hlaðit á handlegg sér; hann hafði hjálm á höfði. Ok er hann var kominn upp með lóninu, þá hlupu þeir upp ok ætluðu at taka hann. Ok er hann heyrir harkit til þeira, þóttist hann vita, at ófriðr mundi vera; ætlaði hann at skunda til þeira með vápnin. Ok er hann bregðr við hart, skruppu honum fætrnir við lónit, svá at höfuðit kemr fyrst niðr á honum. Var þar blautt mjök, enn vatnit grunt, enn maðrinn þungr á sér með vápnum öllum; getr hann ok eigi upp staðit, enn engi þeira vildi duga honum, ok lýkr svá æfi Vakrs, at hann deyr þar. Ok er þeir sá þat, hlaupa þeir ofan á malarkampinn. Ok er þetta sér Þorbjörn, kastar hann sér þegar á sund ok legst frá landi. Þetta sér fyrst Hávarðr karl, skundar þegar ok kastar sér á sund eftir Þorbirni. Svá er sagt um Brand hinn sterka, at hann hleypr at ok rífr upp einn hlunn, þat var hvalrif mikit, ok rekr í höfuð fóstra Hallgríms. Hallgrímr var þá ofan kominn af mölinni ok sá, at Ánn fell. Hann hljóp at með reidda öxina ok hjó í höfuð Brandi ok klauf hann í herðar niðr, ok í þessarri svipan hlupu þeir á sund Þorbjörn ok Hávarðr. Ok er hann sér þat, hleypr hann þegar eftir þeim. Torfi Valbrandsson hleypr í móti Sturlu; var hann bæði mikill ok sterkr ok hverjum manni betr vígr; hann var ok með vápnum sínum öllum. Þeir börðust bæði lengi ok drengilega.

11. Nú verðr þar til at taka, er þeir Þorbjörn eru ok Hávarðr; þeir leggja frá landi; var þat langt sund, þar til Þorbjörn kom í eitt sker, er þar liggr frammi fyrir. Ok er hann kemr í skerit, þá kom Hávarðr at framan. Ok er Þorbjörn sér þat, var hann vápnlauss fyrir; þrífr þá upp stein mikinn ok ætlaði at keyra í höfuð honum. Ok er Hávarðr sér þat, kom honum í hug, at hann hafði heyrt sagt utan ór löndum, at þar var annarr siðr boðaðr, enn norðr í lönd, ok með því ef nökkur kynni honum þat at segja, at sú trúa væri betri ok fegri, þá skyldi hann því trúa, ef hann sigraði Þorbjörn. Ok eftir þat lagði hann sem harðast at skerinu. Ok er Þorbjörn ætlaði at kasta steininum, skruppu honum fætrnir ok varð honum hált á grjótinu, svá at hann fell á bak aftr, enn steinninn fellr ofan á bringspalir honum, ok verðr honum ósvipt við; ok í því kom Hávarðr í skerit, ok lagði hann þegar í gegnum með sverðinu Gunnloga. Hallgrímr var þá upp kominn í skerit. Hávarðr hjó þá um þvert andlitit ok klauf tennr ok jaxla, ok þar niðr í gegnum. Hallgrímr spurði, hví hann gerði svá við dauðan mann. Hávarðr svaraði: „Þat var mér þá í hug, er Þorbjörn rak knýtilskautann á nasir mér; hrundu þar ór tenn ok jaxlar, er hann hafði höggvit ór Óláfi syni mínum með ènu sama sverði“. Síðan lögðust þeir til lands.

Þótti mönnum síðan, þeim sem um töluðu, Hávarði hraustlega farit hafa, er hann lagðist út á fjörðinn, enn vissi eigi til at skerit væri út undan; var þat þó all-langt sund. Ok er þeir kómu upp at mölinni, hljóp maðr mót þeim með reidda öxi; sá var í blám stakki ok gyrðr í brækr. Þeir snúa í mót honum; ok er þeir fundust, kenna þeir þar Torfa Valbrandsson, ok fögnuðu þeir honum vel. Spurði Torfi, hvárt Þorbjörn væri dauðr. Hávarðr kvað vísu:

(6) **Mótreyni klaufk mána**
malma brags í jagsla;
segg létk alms í augum
eitrdögg staðar leita;
sákatk hitt at hrykki
hringmerkðr fetilstingi,
þás gunnloga grenni
gallharðan sák falla.

Hávarðr spurði, hvat þeir hefði at gert. Torfi sagði, at Sturla væri fallinn ok húskarlarnir, — „enda er Ánn dauðr". Hávarðr kvað vísu:

(7) **Vér höfum felda fjóra,**
feng telk í því drengjum,
brátt, þeims blóðgan létu
Bjargeyjar son deyja;
enn af órum mönnum
einn, hversollins gera
Ánn vas hœfðr með hlunni,
Hallgrímr kveðr nú fallinn.

Þeir gengu þá upp at naustinu; váru þeir þar fyrir félagar, ok fögnuðu þeim vel. Þá spyrr Eyjólfr Valbrandsson, hvárt eigi skyldi drepa

þrælana. Hávarðr kvað eigi at hefndara Óláfs sonar síns, þó at þeir dræpi þrælana, — „veri þeir hér í nátt, ok geymi svá at engir steli af rekunum“. Þá spurði Hallgrímr, hvat þeir skyldi þá at hafast. Hávarðr svaraði: „Vér skulum taka skútuna, ok alt þat oss þykir slægr til, ok halda undir Mánaberg ok finna Ljót kappann; væri heldr hefnd í slíkum manni, sem hann er, ef svá vildi verða. Þeir taka nú skútuna ok marga gripi, þá er þeir frændr höfðu átt, ok róa út eftir firði ok framan at Mánabergi. Þá mælti Hávarðr: „Nú munum vér verða með ráðum at at fara; er Ljótr varr um sik; á hann jafnan sökótt Hann lætr vaka yfir sér hverja nátt; hann liggr í lokrekkju læstri hverja nátt; jarðhús er í hvílugólfinu, ok er annarr jarðhússmunninn á baki húsunum; hefir hann ok mart manna með sér“. Þá mælti Torfi Valbrandsson: „Þat er mitt ráð, at vér berim eld at bænum, ok brennum inni hvert mannsbarn“. Hávarðr sagði, at eigi skyldi svá vera, — „skulu þit Hallgrímr frændi vera uppi á húsunum ok gæta þess jarðhússmunnans, er út má ganga, trúi ek ykkr bezt til; hér eru ok tvennar dyrr framan á bænum; á skálanum eru ok tvennar dyrr; nú skulu vit Eyjólfr ganga inn aðrar, enn þeir bræðr Oddr ok Þórir aðrar ok svá í skálann, enn þú Þórhallr skalt gæta hér skútunnar ok verja með karlmensku, þó at þess þurfi með“. Ok er hann

hefir til skipat, svá sem hann vill, þá ganga þeir heim at bænum. Útibúr mikit stóð í túni, ok maðr einn sat undir veggnum með vápnum. Ok er þeir koma mjök svá at upp, sér hann mennina ok sprettr upp ok hleypr ok ætlar at gera vart við komu þeira. Hallgrímr gekk fyrstr þeira félaga; hann skaut spjóti eftir honum, ok rak í gegnum hann við vegginn. Dó hann þegar þar á spjótinu. Eftir þat gengu þeir þangat sem ætlat var; þeir Torfi ok Hallgrímr þangat sem útganga var á bænum.

12. Svá er sagt, at Hávarðr snarar inn í skálann; brann þar ljós hit efra, enn dimt hit neðra; hann gekk þar at hvílugólfinu. Bar þá svá til, at húsfreyja var eigi í sæng komin; var hon í stofu ok konur hjá henni; var þá eigi læst hvílugólfit. Hávarðr slær flötu sverðinu á hurðina. Ljótr vaknaði við ok spurði, hverr harkaðist. Hávarðr karl segir til sín. Ljótr mælti þá: „Hví ertu hér, Hávarðr karl? Var oss sagt í fyrra dag, at þú værir at dauða kominn“. Hávarðr svaraði: „Annars dauða máttu fyrr spyrja; kann ek at segja þér víg bræðra þinna, Þorbjarnar ok Sturlu“. Ok er hann heyrir þetta, hljóp hann upp í rúminu ok grípr ofan sverð, er hekk yfir honum. Ljótr bað menn upp standa í skálanum ok taka til vápna. Hávarðr hljóp þá upp í hvílugólfit ok hjó til Ljóts á öxlina vinstri; enn Ljótr brást

við hart, ok berr sverðit út af öxlinni ok flusti ofan handlegginn ok af höndina í ölnbogabót. Ljótr hljóp fram ór rúminu með brugðit sverðit, ok ætlaði at höggva til Hávarðs. Þá var Eyjólfr upp kominn, ok hjó á öxlina hægri ok af höndina, ok feldu þeir þar Ljót. Þá var yss mikill í skálanum. Vildu húskarlar Ljóts þá upp standa ok taka til vápna. Váru Þorbrands synir þá inn komnir. Fengu menn þá einstaka slög ok skeinur. Þá mælti Hávarðr, bað menn vera sem kyrrasta, ok sýna ekki ilt af sér, — „ella drepum vér hvert mannsbarn á fætr öðru“. Þykkir þeim þá betr at liggja sem kyrrastir. Var Ljótr fám harmdauði, þó at þeir hefði verit með honum. Eftir þat snúa þeir út; vildi Hávarðr þar eigi at gera fleira. Þá kómu þeir á móti þeim Torfi ok Hallgrímr; höfðu þeir þá ætlat til inngöngu, ok spurðu, hvat at hefði gerzt. Hávarðr kvað þá vísu:

(8) *Brátt* gekk sonr, þás sótti
sunnu bekks at runni,
Knöttr sák hvar brá bitrum
blóðísi, Geirdísar;
enn réð Eyjólfr minnask
eggleiks við kyn seggja
geymibaldri at gjalda
gunnbliks fúra kunnum.

Síðan gengu þeir ofan til skútunnar, ok heilsaði Þórhallr þeim vel. Þá spurði Torfi Valbrandsson, hvat nú skyldi at hafast. „Nú skal

leita til traustsnökkurs; þó at eigi verði hefndin jafnmikil sem ek vilda, þá munum vér þó eigi einhlítir til at halda oss eftir þessi verk; eru enn margir frændr Þorbjarnar þeir er mikils eru verðir; þykkir mér líkast at leita til Steinþórs á Eyri; hefir hann helzt haft tilmæli við mik, ef ek þyrfta nökkurs við". Allir þeir báðu hann fyrir sjá, ok sögðust þat vilja gera sem hann vildi, ok eigi fyrr við skiljast, enn hann sæi ráð fyrir. Eftir þat halda þeir út á fjörðinn. Tóku þeir at spenna árarnar, enn Hávarðr settist við stjórn. Þá mælti Hallgrímr, ok bað Hávarð kveða vísu nökkura. Hávarðr kvað þá vísu:

(9) Heldr höfum heiftir goldit,
Hallgrímr, saman allir
— vígs iðrumst þess þeygi —
Þjóðreks sonum stórar.
Urðu œski-Nirðir
oddregns of sök vegnir,
— örþjóða veitk eyða
ímgjarna, — Þorbjarnar.

13. Nú er ekki at segja frá þeira ferð fyrr enn þeir koma á Eyri; var þat þann tíma dags, er Steinþórr sat at borðum með menn sína. Þeir ganga í stofuna fjórir saman með vápnum; gekk Hávarðr fyrir Steinþór, ok kvaddi hann. Steinþórr tók kveðju hans ok spurði, hverr hann væri. Hann kvaðst Hávarðr heita. „Vartu í búð várri í fyrra sumar?" Hann kvað

svá verit hafa. Steinþórr mælti: „Hafi þér sét ólíkara mann, piltar, sjálfum sér, er hann er nú, eða þá var hann; sýndist mér sem hann gæti varla gengit staflauss á milli búða, ok oss þótti líklegr til kararmanns, með því at honum skapraunaði mjök; enn nú sýnist mér maðrinn hinn gervilegasti undir vápnum; eða segi þér nökkut tíðenda“? Hávarðr svaraði: „Vér segjum víg Þorbjarnar Þjóðrekssonar ok bræðra hans Ljóts ok Sturlu Þjóðrekssona, Brands hins sterka ok þeira sjau saman“. Steinþórr svaraði: „Þetta eru mikil tíðendi; eða hverir hafa þetta gert, er drepit hafa niðr kappa hina mestu ok stóreflismenn“? Hávarðr mælti ok segir, at þeir frændr hafi þat gert. Steinþórr mælti ok spurði, hvert Hávarðr ætlaði at leita trausts eftir slíkt stórvirki. Hávarðr svaraði: „Þat hefi ek ætlat, sem nú er orðit, at leita til þín; þótti mér þú þat mæla í fyrra sumar á þingi, ef ek þyrfta lítillar liðveizlu, at ek munda eigi síðr koma til þín, enn til annarra höfðingja“. Steinþórr svaraði: „Eigi veit ek nær þú þykkist mikillar þurfa, ef nú þarftu lítillar; enn þat máttu hugsa, at eigi munda ek þá góðr viðtakna, ef nökkurs þyrfti við, er nú læt ek seint við; skal ok eigi svá vera; vil ek bjóða þér, Hávarðr, hér at sitja með félögum þínum þar til er þessi mál koma til vegar; vil ek ok því heita, at rétta yðr mál, því mér lízt svá á

yður, at sá mun betr hafa, er við yðr tekr, ok er eigi víst at jafnröskva menn fái sem þér eruð; hefir þetta meir gengit eftir málefnum, enn líkindum". Hávarðr kvað þá vísu:

(10) Nús jafnöndum efni
angrsólar fram ganga
várar elds þeims vilja
vígstemjendr fremja;
vera kveða högg enn höggvit
hjörs saklausra Börva,
Ísfirðinga orðit
eirlaust, farit trausti.

Þeir þökkuðu Steinþóri mikilmannlegt boð. Hann bað taka við klæðum þeira ok vápnum ok fá þeim þur klæði. Ok er Hávarðr tók af sér hjálminn ok steypir af sér brynjunni, þá kvað hann:

(11) Hlógu hirðidraugar
hvinnis um sök minni
sónar, þás syni mínum
svells, nam *ísarn* bella:
nú tér, síz vegnir váru
viðmiðjungar Þriðja,
börgs í hverju bjargi
blóts annan veg þjóta.

Steinþórr bað Hávarð at ganga til bekkjar ok sitja gegnt sér, ok skipa þar félögum sínum hjá sér. Hávarðr gerði ok svá; skipar Hallgrími frænda sínum innar frá sér, enn innar frá honum sitja þeir Þórir ok Oddr Þorbrandssynir, enn utar frá Hávarði sátu þeir Torfi ok Eyjólfr

Valbrandssynir, þá Þórhallr, þá heimamenn þeir sem áðr sátu. Ok er þeir setjast niðr, kvað Hávarðr vísu:

(12) Hallgrímr skulum heiman,
hlít es vættugi níta,
uggi ek ógnir *seggja*,
oddhríð, ór stað bíða:
enn víg þau es vér vágum,
vilda ek aldrigi gjalda
geira gæti-áru,
gjörvall í strá falli.

Þá mælti Steinþórr: „Auðheyrt er þat nú, Hávarðr, at þér gengr nú flest eftir vilja, enda væri þá svá ok, ef ekki eftirmál mundi verða eftir jafnhrausta menn ok ríka, sem þeir váru allir frændr, ok svá miklir menn, sem enn eru til eftirmálsins“. Hávarðr kveðst aldri hugsa um eftirmál; kvað lokit því heðan af, at hann mundi hafa nökkura sorg eða angr í sínu hjarta, ok þykkja eigi þann veg vel, sem af reiddi hans mál. Var hann ok svá kátr ok glaðr við hvert mannsbarn sem ungr væri. Spyrjast nú þessi tíðendi víða, ok þótti með mestum ólíkendum verða. Sátu þeir nú á Eyri með Steinþóri bónda. Skorti þar eigi fjölmenni mikit ok hinn mesta fagnað; þar var eigi færa enn sex tigir vígra manna. Hverfum nú frá er þeir sitja á Eyri með Steinþóri bónda í góðum fagnaði ok með miklum kostnaði.

14. Ljótr hét maðr; hann bjó á Rauðasandi;

hann var kallaðr hólmgöngu-Ljótr. Var hann bæði mikill ok sterkr ok hinn mesti hólmgöngumaðr. Systur hans hafði átta Þorbjörn Þjóðreksson. Er svá sagt, at Ljótr var hinn mesti ójafnaðarmaðr, ok hafði öxi í höfði hverjum manni, er eigi vildi laust láta fyrir honum þat er hann vildi, ok báru engir menn frjálst höfuð fyrir honum þar um Rauðasand ok víðar annarsstaðar. Þorbjörn hét maðr; hann bjó þar sem heitir á Eyri; hann var auðigr maðr at fé, ok kominn mjök á hinn efra aldr, ok eigi mikilmenni at skapi. Hann átti tvá sonu; hét annarr Grímr, enn annarr Þorsteinn. Svá er sagt, at þeir Ljótr ok Þorbjörn áttu eitt veitiengi báðir saman; var þat hit mesta gersimi. Var svá skilit, at sitt sumar skyldu hafa hvárir, enn sá lækr fell fyrir neðan bæ Ljóts, er hljóp á engit á várit. Váru þar í stíflur ok vel um búit. Fór svá jafnan, þá er Þorbjörn átti at hafa engit, at hann náði aldri læknum, ok fór svá, at Ljótr lét næsta þau orð um fara, at Þorbjörn ætti eigi engit, ok skyldi hann eigi þora at eigna sér. Ok er Þorbjörn heyrði þetta, þykkist hann vita, at Ljótr mun þat efna, sem hann hefir heitit. Var skamt milli bæja þeira. Ok einn dag fundust þeir; spurði Þorbjörn, hvárt Ljótr ætlaði at taka af honum engit. Ljótr svaraði, ok bað hann ekki orð til leggja, — „skal þér eigi duga heldr enn öðrum at kvarta

um þat, er ek vil vera láta; ger annat hvárt, at þú lát þér vel líka þat er ek vil gera, elligar rek ek þik brott af eignum þínum; skaltu hvárki hafa engit né annat". Ok er Þorbjörn vissi ójafnað Ljóts, enn hann hafði of fjár, þá kaupir hann engit eftir því sem Ljótr kvað á, ok gaf fyrir sextigu hundruð þegar í stað, ok skilja at því. Ok er sveinarnir spyrja þetta, verða þeir stórilla við ok kalla þetta hið mesta arfrán, at kaupa þat, er hann átti áðr. Spyrst þetta nú víða. Þeir bræðr gættu fjár föður síns; var Þorsteinn tólf vetra, enn Grímr tíu. Þat var einn dag á öndverðum vetri, at þeir bræðr gengu til fjárhúsa; hafði veðr komit mikit, ok ætluðu at vita, hvárt heim væri kominn allr fénaðrinn. Þat bar saman, at Ljótr hafði gengit um morguninn til reka sinna. Hann var umsvifsmaðr mikill um bú sitt. Þat var í þann tíma, er sveinarnir váru komnir at fjárhúsum, þá sjá þeir, at Ljótr gengr neðan frá sjónum. Þá mælti Grímr við Þorstein bróður sinn: „Sér þú hólmgöngu-Ljót, þar sem hann gengr neðan frá sjónum"? „Hví mun ek eigi sjá hann"? segir Grímr. Þá mælti Þorsteinn: „Mikinn ójöfnuð gerir Ljótr þessi oss ok öðrum mönnum, ok er mér þat í skapi at hefna, ef ek gæti". Grímr mælti: „Þetta er óvitrlega mælt, at þú mundir sýna nökkura óvísu af þér við slíkan kappa sem Ljótr er, ok gild-

ari enn fjórir eða fimm menn aðrir, þó at mjök sé vaxnir, ok er hann eigi barna færi“. Þorsteinn svaraði: „Eigi gerir at letja mik; skal ek til ráða alt at einu, enn þú munt líkjast föður þínum ok vilja vera ræningi Ljóts sem margir aðrir“. Grímr svaraði: „Með því þér er þetta í hug, frændi, þá mun þér verða of lítit gagn at mér, enn slíkt sem er, þá mun ek veita þér eftir megni“. „Þá ferr þér vei“, segir Þorsteinn, „ok má vera at gangi eftir málaefnum“. Þeir höfðu handöxar í hendi, ok váru þær litlar ok bitrlegar. Standa þeir nú ok bíða til þess er Ljót berr at húsinu. Hann snarast fram hjá þeim; hafði Ljótr bolöxi í hendi. Hann gengr leið sína ok lætr sem hann sjái eigi sveinana. Ok er hann berr fram hjá þeim, þá höggr Þorsteinn á öxlina á Ljóti; öxin beit eigi, enn þó varð höggit svá mikit, at höndin gekk ór axlarliðnum. Enn er Ljótr sá, at sveinarnir vildu glettast við hann, snarast hann við ok hóf upp öxina ok ætlaði að slá Þorstein með öxinni; ok í því er hann reiðir upp öxina, hleypr Grímr at, ok höggr af Ljóti höndina fyrir ofan úlflið; fellr þá niðr höndin með öxinni. Láta þeir þá skamt höggva í milli, ok er eigi sagt líklegra enn svá, at þeir fella þar hólmgöngu-Ljót, enn verða eigi sárir; grafa þeir hann niðr í fönnina ok gengu þar frá. Ok er þeir koma heim, var faðir þeira í durum úti ok

spurði, hví þeim hefði svá seint orðit, eða hví blóðug væri klæði þeira. Þeir segja víg Ljóts. Hann spyrr, hvárt þeir hefði drepit hann. Þeir segja at svá var. Þá mælti hann: „Verðit í brott, vándir óhappamenn; hafi þit unnit hit mesta óhappaverk, ok drepit hinn mesta höfðingja ok várn formann. Munu þit þat hafa at gert, at ek mun gerr af eignum mínum, ok öllu því er ek á, enn þit munut drepnir, ok er þat allvel". Þorbjörn hljóp þá brott ok út frá bænum. Grímr mælti: „Fáumst vit aldri við skrattakarl þenna, er svá lætr leiðinlega, ok er þetta eigi meðalvesalingr, hversu sér lætr". Þorsteinn svaraði: „Finnum vér hann, því at þat grunar mik, at hann sé eigi jafnreiðr sem hann lætr til reiðulega". Eftir þat ganga þeir at honum. Þorbjörn mælti glaðlega við þá ok bað þá bíða sín þar. Hann gekk þá heim, ok var litla stund á brott; hann kom aftr með hesta tvá vel búna. Þá mælti Þorbjörn, at þeir skyldi stíga á bak, — „vil ek senda ykkr á Eyri til Steinþórs vinar míns; biðit hann taka við ykkr; er hér gullhringr, mikil gersemi, er þit skulut gefa honum; hefir hann oft til mælt, ok fengit aldri, enn nú skal lausan láta fyrir ykkra nauðsyn". Eftir þat minnist karl við sonu sína, ok bað þá vel fara ok heila hittast. Er nú eigi sagt frá þeira ferð, fyrr enn þeir koma á Eyri; var þat snemma dags. Ganga þeir til stofunn-

ar, ok var hon altjölduð ok skipuð á báða bekki; skorti þar eigi glaum né gleði. Þeir ganga fyrir Steinþór ok kveðja hann vel. Hann tók vel kveðju þeira. Hann spurði, hverir þeir væri. Þeir sögðu nöfn sín ok föður síns. Þá mælti Þorsteinn: „Hér er hringr, er faðir minn sendi þér, ok með kveðju sína ok bað þess, at þú veitir okkr vetrvist í vetr, eða lengr þó at vit þyrftim“. Steinþórr tók við hringnum ok mælti: „Segi þit nökkur tíðendi“? Þeir segja þá víg Ljóts ok svá þat, at þeir hefði drepit hann. Steinþórr svaraði: „Þetta er enn orðit undarlega, at tvau ungmenni hafa orðit at skaða þvílíkum kappa sem Ljótr var; eða hvat var til saka“? Þeir sögðu slíkt sem þeim þótti vera. Steinþórr mælti: „Þat er ráð mitt, at þit gangið yfir fyrir hann Hávarð hærukarlinn, er sitr gegnt mér; spyrið hann eftir, hvárt hann vill taka við ykkr eða eigi í sveit með sér“. Þeir gera nú svá; ganga fyrir Hávarð. Hann fagnar þeim vel ok spurði tíðenda, ok lét sem hann hefði ekki heyrt, enn þeir sögðu honum frá sem innilegast. Ok er lokit var ræðu þeira, sprettr Hávarðr upp í móti þeim ok kvað vísu:

(13) **Þökk eigu vér víga,**
váruð hollir mér, þollum,
ann ek æskirunnum
ógólegum, sólar:
þann vissak mér manna
mest alls at hlít fallinn,

orðin spyri fárleg fyrðar
flest andskotum vestan.

Hávarðr skipar þeim bræðrum utar frá sér. Sátu þeir þar glaðir ok kátir. Spyrjast nú þessi tíðendi um allan Rauðasand ok víða annarsstaðar. Finst Ljótr þar dauðr undir veggnum. Var þá farit til Þorbjarnar, ok hann at spurðr. Þrætti Þorbjörn eigi, at synir hans hefði drepit hann. Ok með því at Ljótr var óvinsæll um Rauðasand, ok Þorbjörn kvaðst hafa illa við orðit ok rekit þá á brott, ok þat bera heimamenn með honum, þá verðr þar eigi eftirmál at sinni. Sezt Þorbjörn um kyrt í búi sínu.

15. Nú er þar til at taka, at þeir sitja á Eyri allir saman vel haldnir. Verðr Steinþóri kostnaðarsamt, svá mart fjölmenni sem hann hafði, ok þurfti stóran kostnað til at leggja, svá mikla rausn sem hann helt. Atli hét maðr, er bjó í Otradal, ok átti systur Steinþórs á Eyri, er Þórdís hét. Atli var manna minstr ok vesallegstr, ok svá er sagt, at þar eftir væri skaplyndi hans, at hann væri hinn mesti vesalingr, ok var þó stórra manna, ok svá auðigr, at hann vissi varla aura sinna tal; hafði Þórdís verit gift Atla til fjár. Svá er sagt, at bærinn í Otradal væri mjök af almannaveg; þat var út öðrum megin fjarðarins gegnt Eyri. Atli tímdi eigi at halda vinnumenn; vann hann bæði nátt ok dag slíkt er hann mátti. Hann

var ok svá einþykkr, at hann vildi ekki eiga við aðra menn, hvárki gott né ilt. Hann var hinn mesti búmaðr; hann átti útibúr mikit; váru þar í alls konar gæði; þar váru inni hlaðar stórir ok alls konar slátr, skreið ok ostar ok alt þat er hafa þurfti. Atli hafði þar gert sæng sína, ok lágu þau þar hverja nátt. Svá er sagt, at einn morgin var Steinþórr snemma á fótum; hann gekk at sæng Hávarðar ok tók á fótum hans ok bað hann upp standa. Hávarðr spratt upp skjótt ok fram á gólfit. Ok er hann stóð upp, þá stóð upp hverr at öðrum þeira félaga, því at þat var vandi þeira, at allir gengu hvert er einn þurfti at fara. Ok er þeir váru allir búnir, gengu þeir út í túnit. Steinþórr var þar fyrir með nökkura menn. Þá mælti Hávarðr: „Búnir erum vér, bóndi, at fara hvert er þér vilið láta fara; viljum vér gjarna þér fylgja hvárt sem er ríflegt eða óríflegt, enn þat er eftir metnaðar míns, at ek vil eigi vera í þeiri ferð, er ek veit eigi, hvert ek skal fara“. Steinþórr mælti: „Ek ætla at fara til Atla mágs míns, ok vil ek, at þér veitið mér brautargengi“. Þeir gengu ofan til sjóvar; var þar skúta, sú er þeir höfðu tekit af Þorbirni. Þeir hrundu fram skútunni ok tóku til ára, ok reru yfir á fjörðinn. Þótti Steinþóri þeir félagar til alls harðfengilega taka. Þenna morgin stóð Atli bóndi snimma upp ok gekk af sæng sinni. Atli var

svá búinn, at hann var í hvítum stakki, stuttum ok þröngum; var maðrinn eigi skjótlegr á fæti; var hann bæði vesalmannlegr ok ljótr at sjá, sköllóttr ok inneygr. Hann gekk út ok sá til veðrs. Veðr var kalt ok frost mikit. Hann sá at skip fór handan yfir fjörðinn, ok komit mjök at landi, ok kendi þar Steinþór bónda mág sinn, ok varð eigi gott við. Garðr stóð í túninu ok meir út á völlinn; stóð þar í heykleggi, ok dregit af öllum megin. Þat var bragð Atla, at hann hljóp í garðinn ok velti kleggjanum ofan á sik, ok lá Atli þar undir. Nú er at segja frá Steinþóri ok þeim öllum saman, at þeir koma at landi ok ganga upp til bæjar, ok er þeir koma í útibúrit, þá spratt Þórdís upp ok fagnaði vel bróður sínum ok öllum þeim, ok kvað hann sjaldsénan þar. Steinþórr spyrr, hvar Atli mágr hans var. Hon kvað hann fyrir litlu út genginn. Steinþórr bað þá leita hans. Þeir leituðu hans um bæinn, ok fundu eigi, ok segja síðan Steinþóri. Þá mælti Þórdís: „Hvat viltu frændi til vár“? Hann svarar: „Þat hafða ek ætlat, at Atli skyldi hafa gefit mér eða selt mér föng nökkur“. Hon svaraði: „Eigi þykkist ek síðr ráða eiga, enn Atli; vil ek at þú hafir slíkt er þú vilt“. Hann kvaðst þat gjarna vilja. Ryðja þeir búrit, ok bera ofan á skútuna til þess at hon var hlaðin; váru þat alls konar föng. Þá mælti

Steinþórr: „Nú skulu þér fara heim á skútunni, enn ek skal hér eftir vera hjá systur minni; er mér forvitni á at vita, hversu Atli mágr minn lætr sér þá er hann kemr aftr“. Hon svaraði: „Þarfleysu eina ætla ek þetta vera, frændi minn“, sagði Þórdís; „mun þér eigi þykkja gaman í at heyra til hans, enn þó skaltu ráða; eða því skaltu heita mér, at vera eigi verri vin Atla enn áðr, hvat sem hann mælir eða gerir“. Steinþórr játaði þessu. Hon lét hann vera undir fortjaldi nökkuru þar sem enginn mátti sjá hann; enn þeir halda heim aftr á skútunni. Þeir höfðu hvast mjök á fjörðinn, ok fengu mjök innanvátt áðr þeir kómu at landi.

16. Nú er þar til at taka, at Atli liggr undir kleggjanum, ok er hann sér, at þeir eru undan landi, skríðr hann undan kleggjanum, ok er hann svá stirðr, at hann má varla upp standa; dragnar síðan heim at búrinu; glamrar í honum hver tönn ok gnötrar. Hann rekr upp sjónirnar, ok sér at rutt er búrit. Hann mælti þá: „Hvaða ránsmenn hafa hér komit“? Þórdís svaraði: „Engir hafa hér rænt, enn þó kom hér Steinþórr bróðir minn með menn sína, ok gaf ek honum þat er þú kallar rænt“. Atli svaraði: „Þess mun ek mest iðrast, er ek hefi þik fengit, ok er ek vesall eigu; veit ek eigi hverr verri maðr er, enn Steinþórr bróðir þinn,

eða hverir meiri ránsmenn eru, enn þeir sem með honum eru, enn tekit nú frá mér ok stolit ok rænt hér öllu, svá at vit munum brátt á húsgang". Þá mælti Þórdís: „Aldri mun okkr fé skorta; ok far í sæng þína, ok lát mik verma þik nökkut, þykkir mér sem þú sért stórlega kalinn". Ok þat verðr, at hann hokrar undir klæðin hjá henni. Þykkir Steinþóri mágr sinn all-lítilfjörlegr vera; hefir ekki á fótum, enn steypt stakki á höfuð sér, ok tók hvergi ofan. Atli smýgr þá undir klæðin hjá henni ok er málóði; ámælir jafnan Steinþóri ok kallar ránsmann. Eftir þat þagnar hann nökkura stund. Ok er honum hitnar, þá mælti hann: „Þat er þó at segja, at mikla gersimi á ek þar sem þú ert; er þat ok satt at segja, at slíkr rausnarmaðr mun eigi finnast sem Steinþórr mágr minn er; er þat ok vel sem hann hefir haft; er þat sem ek varðveitti". Gengr þetta nú lengi, at hann lofar Steinþór. Steinþórr gengr þá fram at sænginni, ok er Atli sér hann, stendr hann upp ok fagnar honum. Þá mælti Steinþórr: „Hvárt þykkir þér, Atli mágr, ruzt hafa búrit"? Atli svarar: „Þat er nú sannast, at mér þykkir þat alt bezt komit, er þú hefir; vil ek ok þat bjóða þér, at þú hafir þat alt af mínu gózi, sem þú vilt, því at ekki skortir til; hefir þú hit höfðinglegasta ráð upp tekit; tekit við þeim mönnum, er rekit hafa harma sinna; muntu þá

ætla út at leysa stórmannlega“. Þá mælti Steinþórr: „Þess vil ek biðja þik, Atli mágr, at þú gerir þik eigi jafnvesalan sem þú hefir gert þik áðr; tak þik upp vel ok haf vinnumenn fyrir þik ok ver siðblandinn við aðra menn; veit ek at þú ert eigi lítilmenni, þó at þú gerir þik svá fyrir skaplyndar sakir“. Atli hét nú þessu. Ferr Steinþórr heim um daginn. Skilja þeir mágar með mikilli blíðu, ok kemr svá heim á Eyri, ok þykkist vel farit hafa. Sitja bú heima, ok leið á vetrinn. Váru þar skinnleikar knáir ok knattleikar.

17. Svartr hét maðr; hann var þræll þar á Eyri, mikill ok sterkr, svá hann hafði fjogurra manna megin; var hann þarfr búi; vann hann mikit. Þat var einn dag, at Steinþórr lét kalla til sín þrælinn, ok mælti við hann: „Þeir vilja, at þú værir í leik með oss í dag, því at oss vantar einn mann“. Svartr svaraði: „Eigi þarf at biðja mik til þess, því at ek á mart at vinna; get ek ok, at kappar þínir vili eigi vinna fyrir mik; enn þó skal ek þetta veita þér ef þú vilt“. Svá er frá sagt, at Hallgrímr skyldi í mót Svarti; er þar ok bezt frá at segja, at í hvert sinn, er þeir takast á, þá fellr Svartr, ok eftir hvert fall þá fara af honum skórnir, ok tefst hann þar af löngum at binda á sik skóna. Ferr svá lengi dags, ok gerðu menn hér at mikit óp ok hlátr, enn Hávarðr kvað vísu:

(14) **Varð-at viggja Njörðum,**
Valbrands sonum, handan,
þess mun minnst um, Þvinnils,
þvengr vanbundinn, lengi:
þás skerfoldar, skyldi,
skjalda hlums, á sumri
garðr svall Gylfa jarðar,
Gefn, míns sonar hefna.

Leikrinn var hinn bezti. Var Hallgrímr þá átján vetra gamall, ok þótti líklegr til afreksmanns þá er væri fullþroskaðr. Svá er sagt, at af leið vetrinn ok varð ekki til tíðenda, ok alt þar til er þeir bjoggust til þings. Steinþórr lézt eigi vita, hvèrt ráð hann skyldi sjá fyrir þeim félögum; vildi hann eigi hafa þá til þings með sér, enn þótti eigi gott at láta þá vera heima um þingit; ok fám dögum fyrir þingit fundust þeir Atli. Atli spurði, hvat hann mundi sjá fyrir vistarmönnum sínum um þingit. Steinþórr kvaðst eigi víst vita, hvar hann mundi þeim svá koma, at hann væri óhræddr um þá, — „nema þú takir þá“. Atli mælti: „Bindast mun ek í at taka við þessum mönnum“. „Þá gerir þú vel“, sagði Steinþórr. Atli mælti: „Eftir megni mun ek veita þér þat er þú vilt“. Steinþórr mælti: „Þar treysti ek þér allvel til“.

18. Eftir þetta ferr Hávarðr brott með Atla, ok hans félagar. Koma þeir í Otradal. Tekr hann við Hávarði báðum höndum. Skorti þar ekki þat er hafa þurfti; gerði hann þeim hina

beztu veizlu. Váru þar tíu karlar vígir. Lét Atli ryðja búrit ok gerði þar sængr þeira, ok festi þar upp vápn þeira, ok var þar búit um hit bezta. Enn Steinþórr boðar at sér mönnum; skorti þar eigi vini né frændr; var hann ok mægðr við höfðingja. Reið hann á þing við þrjú hundruð manna; váru þat alt hans þingmenn, vinir, frændr ok mágar.

19. Þórarinn hét maðr; hann var goðorðsmaðr vestr um Dýrafjörð, höfðingi mikill ok nökkut við aldr; hann var bróðir þeira Þjóðreks sona; var hann miklu hygnastr ok spakastr. Hann hafði spurt þessi tíðendi, ok víg bræðra sinna ok frænda, ok þótti sér nær höggvit vera, ok þóttist eigi sitja mega hjá málum þar sem mest kom til hans eftirmálit. Ok áðr til þings væri riðit, stefnir hann at sér mönnum um Dýrafjörð, ok þar sem váru vinir ok frændr. Dýri hét maðr, er þar var annarr mestr höfðingi; hann var vinr mikill Þórarins goða. Þorgrímr hét son hans; var hann fullþroska maðr þá er þetta var tíðenda. Svá er frá honum sagt, at hann var mikill ok sterkr, fjölkunnigr ok hinn margvísasti, ok gerði mart með göldrum. Bar Þórarinn þetta mál upp fyrir vini sína, ok var þat ráð þeira allra saman at þessu, at Þórarinn ok Dýri ríða á þing við tvau hundruð manna, enn Þorgrímr Dýrason bauzt til at drepa Hávarð ok þá alla saman frændr ok fé-

laga. Kveðst spurt hafa, at Steinþórr á Eyri hefði haldit þá um vetrinn, ok heitit at halda þeira málum til fullra laga við þá sem eftirmálsmenn væri við þá frændr. Kveðst Þorgrímr vita, at Steinþórr væri heiman riðinn með mikit fjölmenni, enn þeir frændr ok félagar væri komnir í Otradal til Atla veslingsins, mágs Steinþórs, — „ok mun ekki fyrir verða, at drepa hvern á fætr öðrum". Var þetta ráð tekit, at Þorgrímr ríðr heiman við átjánda mann. Er ekki sagt frá þeira ferð, fyrr enn þeir koma til bæjar Atla í Otradal; var þat einn morgin snemma, ok ríða í dalverpi, þat er eigi mátti sjá frá bænum. Bað Þorgrímr þá stíga af baki; kvað sik svá syfja, at hann mátti engan veg upp sitja. Þeir gera nú svá; létu hestana bíta, enn Þorgrímr sofnaði ok breiddi feld á höfuð sér ok lét illa í svefni.

20. Nú er þar til máls at taka, hvat þeir hafast at heima í Otradal. Þeir sofa í útibúrinu um náttina, sem þeir áttu vanda til. Um morgininn vakna þeir við þat, at Atli lét illa í svefni, svá at engi þeira mátti fyrir sofa, því at hann brauzt um ok blés ok barði bæði höndum ok fótum í sænginni, þar til er Torfi Valbrandsson hljóp upp ok vakti hann ok sagði, at engi mátti sofa fyrir honum ok látum hans. Atli sezt upp, ok strauk um skallann. Hávarðr spyrr, hvárt nökkut hefði borit fyrir hann. Hann

kvað heldr þat vera, — „ek þóttumk ganga út ór útibúrinu, ok sá ek at vargar runnu sunnan á völlinn átján saman, enn fyrir vörgunum rann refkeila ein; þat var svá slæglegt kvikindi, at slíkt hefi ek aldri sét fyrri; þat var ógurlegt mjök ok illilegt; þat skygndist víða ok á öllu vildi þat auga hafa, ok öll sýndust mér dýrin grimmleg. Enn er þau váru komin heim at bænum, þá vakti Torfi mik, ok veit ek víst, at þat er manna hugir; skulum vit þegar upp standa". Atli hafnaði eigi vanda sínum; sprettr upp, ok steypir á sik stakki sínum, ok svá út sem kólfi skyti; enn þeir taka vápn sín ok klæði ok búast sem skörulegast. Ok er þeir váru mjök búnir, kom Atli inn aftr ok var þá kominn í sterka brynju ok brugðit sverð í hendi. Þá mælti Atli: „Þat er líkast, at þetta fari svá sem margr hefir getit til, at Steinþóri mági mínum mundi þat eigi vel duga at láta yðr hér niðr koma; nú beiðumk ek þess, at þér látít mik ráða tilskipun fyrir oss; er fyrst mitt ráð, at vér gangim út undir hússvegginn ok látum eigi stanga oss inni, get ek ok yðr þat í hug at flýja eigi, hvat sem at höndum kemr". Þeir segja svá vera.

21. Þar er nú til at taka, at Þorgrímr vaknar; var honum orðit heitt. Hann mælti þá: „Heima hefi ek verit um hríð á bænum, ok er svá vilt fyrir mér, at ek veit ekki frá mér,

enn þó munum vér heim ganga at bænum. Ætla ek, at vér skulum brenna þá inni; þykkir mér þat skjótast mega yfir taka“. Taka þeir nú vápn sín ok ganga heim á völlinn. Ok er þeir Atli sjá mennina, mælti Atli: „Þat er ætlan mín, at þeir sé hér komnir Dýrfirðingarnir, ok sé fyrir þeim Þorgrímr Dýrason, er verstr maðr er í öllum Dýrafirði ok fjölkunnugastr. Eru þeir hinir mestu vinir Þórarinn, er eftirmál á um bræðr sína. Ætla ek mér, þó at ólíklegt sé, at ganga á móti Þorgrími, enn þér, Hávarðr, ætla ek at ganga í móti tveimr, ertu reyndr ok kappi mikill; Hallgrími frænda þínum ætla ek tvá þá sem gildastir eru, Valbrandssonum, Torfa ok Eyjólfi ætla ek fjóra, ok þeim Þorbrandssonum, Oddi ok Þóri ætla ek ok fjóra, Þorbjarnarsonum, Grími ok Þorsteini, ætla ek þrjá, enn þá ætla ek sinn mann hverjum þeira Þórhalli ok hússkarli mínum“. Ok er Atli hafði til skipat sem hann vildi, þá ganga þeir Þorgrímr sunnan at húsum. Sjá nú at þar er öðruvíss fyrir búit, enn þeir ætluðu; standa þar menn með vápnum ok búnir til viðtöku. Þá mælti Þorgrímr. „Hverr veit, nema Atli enn ragi sé brögðóttari, enn vér ætlum, enn þó skulum vér á móti þeim alt at einu“. Hlaupast menn nú at svá sem ætlat var. Þat var hit fyrsta athlaup, at Atli hinn litli hljóp at Þorgrími ok hjó til hans tveim höndum með sverð-

inu, ok beit eigi á. Þeir hjuggust á nökkura stund, ok beit eigi á Þorgrím. Þá mælti Atli: „Trölli líkr ertu, Þorgrímr, enn eigi manni, er þik bíta engi járn“. Þorgrímr svaraði: „Hví dirfist þú at tala um slíkt, því at ek hjó til þín áðan svá sem mér var hægast, ok beit eigi á þinn vánda skalla“. Atli sér at eigi muni svá búit hlýða; kastar síðan sverðinu, ok hleypr undir Þorgrím ok rekr hann niðr við völlinn. Nú er eigi vápnit hjá honum, enn hann veit at liðsmunr er mikill; verðr honum þat fyrir, at hann greyfist niðr at honum ok bítr sundr í honum barkann, dregr hann síðan þangat til er sverð hans var ok sníðr af honum höfuðit. Eftir þat rekr hann upp skygnurnar ok sér, at Hávarðr hefir felt annan þeira, er hann átti við. Hleypr Atli þar fyrst at, ok skifta þeir eigi lengi höggum við hann áðr hann fellr. Hallgrímr hafði drepit báða þá, er hann átti við, ok svá Torfi, Eyjólfr hafði drepit annan þann er hann átti við, Þórir ok Oddr höfðu drepit þrjá, enn eftir var einn; Þorsteinn ok Grímr höfðu felda tvá, enn einn var eftir; Þórhallr hafði drepit þann er hann átti við; húskarl hafði eigi drepit þann er hann átti við. Hávarðr bað at hætta skyldi. Þá mælti Þorsteinn Þorbjarnarson: „Eigi skal faðir minn þat spyrja vestr á Rauðasand, at vit bræðr vinnim eigi hlutverkum okkrum sem aðrir menn“.

Hann hleypr at einum þeira með reidda öxi ok rekr í höfuð honum, svá at þegar fekk hann bana. Atli spurði, hví hann skyldi eigi alla drepa. Hávarðr kvað þat til einkis vera. Atli settist niðr ok bað þá leiða fyrir sik. Hann rakar af þeim hárit ok gerði þeim koll ok bar í tjöru eftir; síðan tók hann kníf sinn ór skeiðum ok rak af þeim öllum eyrun ok bað þá svá markaða fara á fund Dýra ok Þórarins; kvað þá heldr muna mega, at þeir hefði fundit Atla hinn litla. Eftir þat fara þeir þaðan þrír, enn kómu átján saman allir frækilegir ok vel búnir. Hávarðr kvað þá vísu:

(15) Þat mun vestr ok vestan,
varð ár roðin sára,
orð til Ísafjarðar
oddregns koma þegna:
at til geira glettu
gunnæringar færi,
vægr er vöxtr í augum
Valbrandssonum, handan.

Eftir þat snúa þeir áleiðis ok jarða þá er drepnir váru, taka síðan á sik náðir ok frelsi slíkt er þurfti.

22. Nú er þar til at taka, er menn kómu til þings; var þar fjölmenni mikit. Váru þar höfðingjar margir ok mikils virðir; þar var Gestr Oddleifsson, Steinþórr af Eyri ok þeir Dýri ok Þórarinn. Var þá talat um mál þeira öll saman; var Steinþórr fyrir hönd Hávarðs. Bauð

hann sættir fyrir þá ok gerð Gests Oddleifssonar; kvað honum kunnugast um málit. Ok með því at þeir vissu áðr, hversu þeir höfðu undir búit, þá gengu þeir at þessu allglaðlega. Þá mælti Gestr: „Með því at þat er vili hvárratveggja, at ek geri hér nökkut at, þá skal eigi seint til láta; mun ek þar fyrst til taka, er hit fyrra sumar var talat um víg Óláfs Hávarðssonar, at ek geri þat þrjú manngjöld; skulu þar niðr falla víg Sturlu ok Þjóðreks ok Ljóts, er mjök váru saklausir drepnir, enn Þorbjörn Þjóðreksson skal hafa fallit ógildr fyrir ójafnað sinn ok fyrir marga óheyrilega tiltekt, þá er hann hefir haft við Hávarð ok marga aðra, svá þeir Vakr ok Skarfr bræðrungar skulu hafa fallit óhelgir, enn víg þeira skulu jöfn vera Brands hins sterka ok Áns fóstra Hallgríms, gjalda ein manngjöld fyrir fylgdarmann Ljóts at Mánabergi, er þeir Hávarðr höfðu drepit. Svá er um víg Ljóts; kann ek eigi fé at gera; er þat öllum auðsætt, ójafnaðr sá, er Ljótr hefir haft við Þorbjörn ok alla aðra þá er hann hefir mátt; gekk þar eftir málefnum, at tvau börn skyldu drepa þvílíkan kappa sem Ljótr var; skal ok Þorbjörn hafa engi þat alt frjálslega, er þeir áttu báðir saman áðr; enn til huggunar við Þórarin, þá skulu þessir menn fara utan: Hallgrímr Ásbrandsson, Torfi ok Eyjólfr Valbrandssynir, Þórir ok Oddr Þorbrandssynir,

Þorsteinn ok Grímr Þorbjarnarsynir; með því at þú er gamlaðr mjök, þá skulu þeir eigi koma út fyrr enn þeir spyrja at þú ert allr; enn Hávarðr skal færa bústað sinn, ok vera eigi í þessum landsfjórðungi, ok svá Þórhallr frændi hans. Vil ek, at þér sættist heilum sáttum, ok sé þetta prettalaust af hvárumtveggjum". Eftir þat gengr Steinþórr at, ok tekr sætt fyrir Hávarð ok alla félaga, með því skilorði, sem Gestr hafði fyrir sagt. Steinþórr geldr ok hundrað silfrs þat er gjalda átti. Gengu þeir Þórarinn ok Dýri at öllu drengilega ok létu sér vel líka þat er gert var. Ok er þessum málum var lokit, þá kómu þar þeir afeyringar á þingit ok segja þessi tíðendi at öllum áheyröndum, sem gerzt höfðu í ferð þeira. Þótti öllum þetta mikil tíðendi, ok þó farit maklega. Þótti mönnum Þorgrímr hafa dregizt til fjandskapar við þá, enn vorðin umskifti jafnleg. Þá mælti Gestr: „Þat er þó sannast at segja, at þér frændr eruð ólíkir öðrum mönnum at ilsku ok ódrengskap; eða hví varð þér þetta fyrir, Þórarinn, at láta sem þú skyldir sættast, enn fara með slíka prettvísi? Nú með því at ek hefi hér nökkut um talat áðr, þat er til vægðar mætti komast þitt mál, þá læt ek nú þó standa svá, eftir því sem áðr var gert ok talat, enn hins væri þit verðir, Þórarinn ok Dýri, at ykkur mál væri mjök spjölluð fyrir ykkra undirhyggju, enn þat skal

þar fyrir koma, at ek skal aldri at ykkar málum veita. Enn þú, Steinþórr, lát þér þetta vel líka, fyrir því, at heðan af skal ek veita þér at málum þínum við hvern sem þú átt um; hefir þér þetta vel farit ok drengilega“. Steinþórr sagði, at Gestr skyldi þá mestu um ráða, — „þykkir mér þeir nú hafa af hinn versta; látit menn sína marga ok þar með drengskap sinn“.

Eftir þetta slíta þeir þingit. Skilja þeir Gestr ok Steinþórr með mikilli vináttu, enn þeir Þórarinn ok Dýri undu við stórilla. Ok er Steinþórr kom heim á Eyri, sendir hann eftir þeim í Otradal. Ok er þeir finnast, segja hvárir öðrum sem farit hafði. Þótti þeim allvel farit hafa ór því sem ráða var. Þökkuðu þeir Steinþóri fyrir forganginn, sögðu ok at Atli mágr hans hefði vel við þá gert, enda hversu hraustlega hann hefði fram gengit, ok sögðu hann hinn hraustlegasta dreng. Gerðist þá hin bezta vinátta með þeim mágum; var Atli þaðan af haldinn hinn bezti drengr, hvar sem hann kom.

23. Eftir þat ferr Hávarðr ok þeir allir saman heim til Ísafjarðar; verðr Bjargey honum stórlega fegin, ok svá feðr þeira bræðra, ok þykkjast nú ungir orðnir í annan tíma. Nú tekr Hávarðr þat til ráðs, at hann býr til veizlu mikillar; var þar bær mikill ok stórmannlegr; skorti þar engan hlut. Býðr hann Steinþóri af Eyri ok Atla mági hans, Gesti Oddleifssyni ok

öllum mágum sínum ok frændum. Verðr þar fjölmenni mikit, ok hin vænsta veizla. Sitja þar viku allir saman glaðir ok kátir. Hávarðr var stórauðigr maðr at alls konar fé, ok at lyktum veizlunnar gefr Hávarðr Steinþóri þrjá tigi geldinga ok fimm yxn, skjöld ok sverð ok gullhring, hina beztu gersemi. Gesti Oddleifssyni gaf hann tvá gullhringa ok níu yxn. Atla bónda gaf hann ok góðar gjafir, Valbrandssonum ok Þorbrandssonum ok Þorbjarnarsonum gaf hann ok öllum hinar beztu gjafir, sumum vápn góð ok aðra hluti. Hallgrími frænda sínum gaf hann sverðit Gunnloga ok þar með öll hervápn harðla góð. Þakkaði þeim öllum góða fylgd ok drengilega framgöngu. Öllum gaf hann góðar gjafir, þeim sem hann hafði þangat boðit, því at hvárki skorti til gull né silfr. Ok eftir þessa veizlu ríðr Steinþórr heim á Eyri, enn Gestr á Barðaströnd, Atli í Otradal. Skilja nú allir með hinum mestu kærleikum. Enn þeir er útan skyldu, fara vestr í Vaðil, ok þar utan um sumarit; gefr þeim vel, koma við Noreg. Réð þá Hákon jarl fyrir Noregi. Váru þeir þar um vetrinn, enn um várit fá þeir sér skip, ok leggja í hernað ok verða hinir frægustu menn. Hafa þeir þá iðju nökkur misseri. Fara þeir nú út hingat, ok var Þórarinn þá dauðr. Urðu þeir ágætir menn; eru af þeim miklar sögur hér á

landi ok víðar annarsstaðar. Lýkr hér nú frá þeim at segja.

24. Svá er sagt frá Hávarði, at hann seldi eignir sínar, enn þau ráðast norðr til Svarfaðardals, ok upp í dal þann, er Oxadalr heitir, ok reisir þar bústað sinn, ok bjuggu þar nökkura vetr, ok kallaði Hávarðr þenna bæ á Hávarðsstöðum. Ok nökkurum vetrum síðar spurði Hávarðr þau tíðendi, at Hákon jarl var dauðr, enn kominn í land Óláfr konungr Tryggvason, ok væri hann orðinn einvaldskonungr yfir Noregi, ok boðaði aðra trú sanna. Ok er þetta spyrr Hávarðr, bregðr hann búinu ok ferr utan ok Bjargey með honum ok Þórhallr frændi hans. Koma þau á fund Óláfs konungs ok tók hann vel við þeim. Var Hávarðr þá skírðr ok öll þau, ok váru þau þar um vetrinn í góðu yfirlæti með Óláfi konungi. Þann sama vetr andaðist Bjargey; enn Hávarðr ok frændi hans Þórhallr fóru út til Íslands um sumarit. Hávarðr hafði út með sér kirkjuvið harðla mikinn. Hann setti bústað sinn í neðanverðum Þórhallsdal, ok býr þar eigi lengi áðr hann tekr sótt. Kallar þá á Þórhall frænda sinn ok mælti: „Svá er mál með vexti, at ek hefi sótt fengit. Þá er mik mun til bana leiða; vil ek at þú takir fé eftir mik; ann ek þér vel at njóta; hefir þú mér vel þjónat ok veitt mér góða fylgd. Skaltu færa bústað þinn í ofanverðum Þórhalls-

dal, skaltu láta þar kirkju gera, ok vil ek at þeiri mik grafa láta". Ok er hann hefir fyrir sagt slíkt er hann vildi, þá deyr hann litlu síðar. Þórhallr bregðr við skjótt ok færir bústað sinn upp í dalinn ok gerir þar reisulegan bæ, ok kallar á Þórhallsstöðum. Fær hann kvánfang gott, ok hefir mart manna frá honum komit, ok býr þar til elli. Er ok svá sagt, at þá er kristni kom til Íslands, at Þórhallr lét kirkju gera á bæ sínum af þeim við, er Hávarðr flutti út hingat. Varð þat hit skrautlegsta hús, ok var Hávarðr at þeiri kirkju grafinn, ok þótti verit hafa hit mesta mikilmenni. Ok lúkum vér nú þar þessarri sögu at sinni með þessu efni.

Viðbætir.

Úr AM. 152, 4to.

.... Þeir ferðast síðan þar til þeir koma á Eyri. Enn sem þeir kómu, gengr Hávarðr heim ok heilsar Steinþóri. Steinþórr mælti: „Hverr er þessi hinn mikli maðr"? Hávarðr sagði til sín. Steinþórr mælti: „Ek mundi sjá þik í sumar í búð minni, ok ertu nú ólíkr sjálfum þér, er þú dróst þá sem förumaðr milli búða, enn nú ertu hinn hermannlegsti; eða kunnið þér at segja nökkur ný tíðendi"? Hávarðr kvað vísu:

(16) Þar hafa sex þeirs sævask
sútlaust, bana úti
svipnjörðungar sverða
sárteins, á brústeinum;
hygg ek hitt þar liggi
heftendr laga eftir;
eggskeindar létk undir
óbíðingum svíða.

Nú víkr sögunni vestr á Ingjaldssand. Þar bjó hólmgöngu-Ljótr; hann var son Þorgríms

Harðrefssonar, sem fyrr er sagt, enn móðir hans hét Rannveig, dóttir Grjótgarðs jarls. Þorgrímr gagarr var sonr Ljóts. Halldísi systur Ljóts hafði átt Þorbjörn Þjóðreksson, sem áðr er sagt, enn Ásdísi aðra systur Ljóts nam Óspakr Ósvífrsson; um þá sök sótti Ljótr Óspak til sektar. Úlfr hét sonr þeira; hann fæddi Ljótr; hann varð síðar stallari Haralds konungs Sigurðarsonar. Grímr kögurr bjó á Brekku; hans synir váru þeir Sigurðr ok Þorkell, litlir menn ok smáir. Þórarinn hét fóstrsonr Ljóts. Ljótr kaupir slátr at Grími til tuttugu hundraða, ok galt læk, er fell meðal landa þeira; sá hét Túnsómi. Grímr veitti hann á eng sína ok gróf land Ljóts, enn hann gaf sök á því, ok var jafnan fátt með þeim. Gestr Oddleifsson sótti haustboð til Ljóts. Ljótr spurði Gest at boðinu, hvat manni Þorgrímr gagarr sonr hans mundi verða. Gestr kvað Þórarin fóstra hans frægra mundi verða. Óvirðing þótti Ljóti þetta ok spurði um myrgininn, hvat fyrir Þorgrími lægi. Gestr kvað Úlf systurson hans frægra verða mundu. Þá varð Ljótr reiðr, enn reið þó á veg með Gesti ok spurði: „Hvat mun mér at bana verða“? Gestr kvaðst eigi sjá örlög hans, enn bað hann vera vel við nábúa sína. Ljótr spurði: „Munu jarðlýsnar, synir Gríms kögurs, verða mér at bana“? Gestr mælti: „Sárt bítr soltin lús“. „Hvar mun þat verða“? kvað Ljótr.

„Héðra nær“, kvað Gestr. Enn um várit sat Ljótr at þrælum sínum á hæð einni; hann var á kápu, ok höttr lerkaðr um hálsinn, ok ein ermr á. Þeir Kögurs synir hlupu á hæðina, ok hjuggu til hans báðir senn. Eftir þat snaraði Þorkell höttinn at höfði honum. Ljótr bað þá láta gott í búsifjum sínum; ok hröpuðu þeir af hæðinni á götuna þá er Gestr hafði ritit. Þar dó Ljótr. Þeir Gríms synir fóru þá til Hávarðs halta ok váru þeir allir at Steinþórs um vetrinn sem fyrr segir.

Vísnaskýringar.

Vísurnar eftir handritum.

(2) Eigi hefir a augu
undskiðs komit síðan
dyggr þo af und eggjar
oddstefnum mer svefner·
syzt hræstorðar harðan
hier gjörðu styr borvar
oft þeir er Olaf letu
allsaklausan falla.

(3) Atta ek hœgt af hœgn
hlioð veiti mer sveitir
enn i elli minni
i vegstafi segia
syzt vel hressa vissak
vopna niorð at jorðu
minn er sonr at sönnu
sniallr aflstuðill fallinn.

(6) Motreyni klauf ek mana
malma brags i jaxla
segg let ek alms i augu
eitt högg staðar leita
sakaða ek hitt at hrykki
hringmerktr fetils þingi
hne gunnloga gunnar
giallharðan sa ek falla.

(7) Vær hofum fellda fiora
feing tel ek i þreingium
bratt þeir er bloðgan letu
Bjargeyjar son deyja
enn af vorum mönnum
einhver sollinn geyra
þion var hœfðr með hlunni
Hallgrimr kveðr nu fallinn.

(8) Snar gekk sonr þa er sotti
sunnar bliks at minni
hvatr fra ek hior bra bitrum
bloðise gerdisar
enn reð Eyjolfr minnaz
eggleiks við kyn seggia
geymi balldrs at giallda
gunnblaks fyrra runnum.

(9) Helldr hofum heiptir goldit
Hallgrimr saman allir
vigs iðrumz þess þeigi
Þioðreks sonum storar
niorðr arske nyrðar
oddregns sauk vegnir
bor þioða veit ek eyði
inngiarna Þorbiarnar.

(10) Nu er jafnendum efni
angr solar frami ganga
vara elldz þeir er vilia
vegstemmendr fremia
vera kveða ham enn hoggvit
her saklausa baurna
Isfirðinga angrs
eirlaust skartit trausta.

(11) Hlogu herþi draugar
vinnendr um sok minni
frons a frænda minum
falle domr i skelle
nu er syst hoggnir voro
viðniðingar verðu
hafs i hveri biargi
Liotz annan veg þiota.

(12) Hallgrímr skulum heiman
hlit ek vættugi lita
uggi ek ognir mestu
oddvargs ur stað biþa
en vig þau er vær vogum
villda ek alldri giallda
geira gæti ara
giorvoll i stra falla.

(13) Þekkiliger var vigi
vertu hollr her þollum
enn ek æski runnum
ogurligum solar
þann vissa ek mer manna
mest alls a hlyn fallinn
orðin spyrie fárlig yrðar
flest andskotum mestan.

(14) Varð at vœcki morðum
Valbrandz sonum handan
þess minn minzt um þinnilz
þveings vanbundin lengi
þa er skerfolldar skylldi
skiallda hlunnz a sumri
garðer snall gylfirs siofar
gengit mins far hefna.

(15) Þat mun vestr og vestan
varð ár roðinn saran
orð til Isafjarðar
oddregns komu þegna
at til geira glettu
gunnæringar væri
vogr er voxtr i augum
Valbrandz sonum handan.

---

1 **(Óláfr Hávarðsson).** Ek réð fyrst at fregna fámálgasta þegna: hví þegja hér allir snjallir hjörþingsviðir[1]? Leggjumk engi metorð[2] á mállausa drengi; hefi ek staðit hér lengi svá, (at) alls engi kvaddi mik.

1. *hjörþing*, bardagi; hjörþings *viðr*, mannkenning. — 3. leggja *metorð* á, virða.

Að öðru leyti þarf vísan ekki skýringar við.

2 **(Hávarðr Ísfirðingr).** Eigi hefir svefn(a?) komit á augu mér, unnskíðs byggvi[1], eggjar öfund[2] svá oddstefnu[3], síz[4] hjörs Börvar[5] gerðu harðan hræstorðar styr[6], þeirs[7] ótt létu Óláf falla allsaklausan.

1. *unnskíð*, skip; unnskíðs *byggvir*, mannkenning. — 2. *öfund*, harmr. — 3. *oddstefna*, bardagi. — 4. *síz* = síðan. — 5. *hjörs Börvar*, mannkenning. — 6. *hræstorðar styr*, bardagi. — 7. *þeirs* = þeir sem.

Svefn hefir eigi komið á augu mér, — harmrinn eggjar mig hefndar — síðan menn þeir háðu bardagann, er létu Ólaf falla alsaklausan.

3 **(Hávarðr Ísfirðingr).** Ákat ek hógt[1], enn sveitir veiti mér enn af hœgu hljóði í elli minni, (at) segja í-

vegstafi[2], síz ek vissa vel hressan vápna Njörð[3] fallinn at jörðu. Sonr minn var at sönnu snjallr aflstuðill[4].

1. *ákat ek hógt*, mér er ekki hægt. — 2. *ívegstafir*, frægðar rúnir, hreystileg orð? — 3. *vápna Njörðr*, mannkenning. — 4. *aflstuðill*, stoð og stytta.

Mér er ekki hægt, — enn menn veiti mér enn gott hljóð að segja hreystileg orð í elli minni — síðan hinn hrausti sonr minn féll. Hann var sannlega stoð mín og stytta.

4 (**Þorbjörn þyna**). Vísa þessi stendr í Landnámu, og er hér ranglega eignuð Hávarði.

5 (**Hávarðr Ísfirðingr**). Ek hygg (at) efna þat (at) ek hefi heitit Yggjar má[1] beitu; sára sundlíri[2] flýgr nú svangr fyrir eyrar tanga. Ek veit, Hallgrímr, at vér munum allir hljóta farar tíma[3]; þat er vel fallit. Hljómr er af hildar glaumi[4].

1. *Yggr*, Oðinn; Yggjar *már*, hrafn. — 2. *líri*, fugl; *sára sund*, blóð; blóðfugl, hrafn. — 3. *farar tími*, góð för. — 4. *hildar glaumr*, bardagi.

Svangr hrafn flýgr fyrir eyrartangann; eg hefi heitið honum beitu. Eg veit að för vor allra verðr góð, Hallgrímr; það er vel fallið. Mér er sem eg heyri bardagagnýinn.

6 (**Hávarðr Ísfirðingr**). Ek klauf mótreyni malmabrags mána[1] í jaxla; ek lét alms eitrdögg[2] leita staðar í augum segg. Ek sákat[3] hitt, at hringmerkðr fetilstingi[4] hrykki, þás[5] ek sá gallharðan gunnloga grenni[6] falla.

1. *málmabragr*, bardagi, bardaga *mótreynir*, mannkenning. — 2. *almr*, bogi; boga eitrdögg, örvar. — 3. *sákat* = ek sá ekki. — 4. *fetilstingi*, sverð. — 5. *þás* =

þá er. — 6. *gunnlogi*, sverð; sverðgrennir, mannkenning.

Eg klauf Þorbjörn í jaxla og skaut öru(?) í augu honum. Eigi varð eg var við að hið hringmerkta sverð bugaðist, þegar hinn gallharði maðr féll.

7 (**Hávarðr Ísfirðingr**). Vér höfum brátt felda fjóra — ek tel drengjum feng í því — þás létu Bjargeyjar son blóðgan deyja; enn af órum mönnum kveðr Hallgrímr nú einn fallinn. Ánn vas hœfðr með hversollins gera[1] hlunni.

1. *hversollinn geri* er tilgáta Gísla Brynjólfssonar, og ætti það að vera skipskenning.

Að öðru leyti þarf vísan ekki skýringar við.

8 (**Hávarðr Ísfirðingr**). **Hratt**[1] gekk sonr Geirdísar, þá es (hana) sótti at sunnu bekks runni[2]; ek sá hvar Knöttr brá bitrum blóðísi[3]. Eyjólfr réð enn minnask eggleiks[4] við kyn seggja, at gjalda kunnum geymibaldri gunnbliks fúra[5].

1. *Hratt* er tilgáta fyrir *snarr*, sem stendr í útg., enn hér stendr í textanum *brátt*, sem fer ver. — 2. *bekkr*, lækr; bekkjar *sunna*, gull; *runnr* gulls, viðr gulls, mannkenning. — *blóðíss*, sverð. — 4. *eggleikr*, bardagi. — 5. *gunnblik*, bardagaljómi; *fúrr* eldr; *geymi-Baldr g.-f.* er því mannkenning.

Hratt gekk sonr Geirdísar, þá er hann sótti að manninum; eg sá hvar Knöttr (sbr. formálann) brá sverði. Ennfremr mintist Eyjólfr (fyrri) vopnaskifta við þá félaga, (með því) að endrgjalda honum.

9 (**Hávarðr Ísfirðingr**). (Vér) höfum allir saman, Hallgrímr, goldit Þjóðrekssonum stórar heiftir. Vér iðr-

umst þeygi þess vígs; œski-Nirðir oddregns[1] urðu vegnir of sök Þorbjarnar. Ek veit eyða örþjóða[2] ímgjarna[3].

1. *oddregn*, **bardagi,** *œski-Njörðr oddregns,* **mannkenning.** —.2. *örþjóð* **(réttara** *órþjóð)*, **skríll;** *órþjóða eyðar*, **skríleyðendr, þeir sem vinna á ómennum.** — 3. *ímgjarn* **(af íma? bardagi), hraustr.**

Vér höfum nú, Hallgrímr, allir saman endrgoldið Þjóðreks sonum mikinn fjandskap; vér iðrumst eigi þess vígs. Menn eru hér vegnir fyrir sök Þorbjarnar. Það eru hraustir menn, sem hafa unnið á þessum ómennum.

10 (Hávarðr Ísfirðingr). Nús jafnöndum angr-sólar[1] efni (at) ganga fram, þeims[2] vilja fremja[3] várar elds vígstemjendr[4]. (Menn) kveða nú orðit farit trausti Ísfirðinga, enn höggvit eirlaust[5] högg saklausra hjörs-Börva[6].

1. *angr*, vik eða fjörðr (sbr. **Kaupangr, Harðangr**); vikr*sól*, gull; *jafnendr* gulls, mannkenning. — 2. *þeims* = þeim er. — 3. *fremja* = frama. — 4. *Vár*, Ásynja; *Vá·ar eldr*, (líklega hér) bardagi; *Várar elds vígstemjendr* er þá mannkenning, þótt hún sé ekki rétt. — 5. *eirlaust*, vægðarlaust? — 6. ***hjörs Börr***, mannkenning.

Nú er efni að ganga fram, þeim er vilja að bardagamenni vinni sér til frama. Nú segja menn Ísfirðingum gengið, enn höggvið skarð í lið saklausra manna.

11 (Hávarðr Ísfirðingr). Hirðidraugar hvinnis sónar svells[1] blógu þás[2] ísarn[3] nam bella[4] sœni[5] mínum. Nú tér þjóta annan veg í hverju blótsbörgs[6] bjargi, síz viðmiðjungar Þriðja[7] váru vegnir.

1. *hvinnir*, úlfr; *sónarsvell*, blóð? *draugr* tré, drumbr, *hvinnis-sónarsvells-hirðidraugar*, hinir blóðþyrstu menn. — 2. *þás* = þá er. — 3. *ísarn*, járn. — 4. *bella*, gera ilt. —

5. ***sæni*** **= syni. — 6.** ***blótsbörgr,*** **úlfr? — 7.** ***Þriði,*** **Áss;** ***viðmiðjungar Þriðja,*** **mannkenning.**

Hinir dauðu menn hlógu að mér, þá er sonr minn var veginn. Nú þýtr annan veg í björgum, er þeir eru vegnir.

12 (Hávarðr Ísfirðingr). Vér **skulum bíða heiman ór stað,** Hallgrímr; **hlít es** vettugi (at) **níta[1] oddhríð[2]; ek uggi ógnir seggja; enn víg þau es vér vágum falli gervöll í strá; ek vilda aldrigi gjalda geira gæti-áru[3].**

1. ***níta*** **= neita. — 2.** *oddhríð,* **bardagi. — 3.** ***árr,*** **sendiboði;** *geira-gæti-árr,* mannkenning (***áru*** **er eignarfall fleirtölu af árr).**

Vér skulum bíða hér, Hallgrímr; **eigi dugir að kannast eigi við vígin;** mér stendr ótti af óvinunum, **en víg okkar skulu öll vera** ógild og eg vil engan **þessara manna bæta.**

13 (Hávarðr Ísfirðingr). Vér eigum **vága sólar þollum[1] þökk; ek ann** ógólegum[2] œski-runnum[3]. **Þann** vissa **ek mest alls** manna faliinn at hlít; **fyrðar[4] spyri vestan flest orðin fárleg** andskotum.

1. vága er hér tilg. fyrir *víga,* sem Gísli **Brynjólfsson hefir getið til;** *vága* sól, gull; *þollr,* tré; gulls ***þollr*** **mannkenning.** — **2.** *ógólegum* er tilg. G. B. fyrir ***ógurlegum.*** **og kemr það** heim við rímið, enn verðr eigi skiljanlegt; ***ógólegr,*** **ljótr, getr** ekki átt við sveinana, og **þýðing** Gísla Brynjólfssonar á *ógólegr* ‚ildebefaren' getr engri átt náð. — 3. *œski-runnar* er mannkenning, enn að eins hálfkenning, og vantar því líklega á hana. — 4. *fyrðar,* menn.

Fyrri hlutr vísunnar er lítt skiljanlegr, þótt farið sé **eftir tilgátum** G. Br., og *at hlít* í síðara hlut vísunnar **kemr og ekki vel** heim við hitt.

Þann mann vissa eg fallinn svo, **að bezt má við una; menn spyrji að** vestan **flest orð (fregn), sem eru fárleg óvinum vorum.**

14 (Hávarðr Ísfirðingr). Valbrands **sonum, viggja-Njörðum Þvinnils**[1], **varð at vanbundinn þvengr handan — þess mun minsk umb lengi, — þás, skerfoldar Gefn**[2], **skyldi hefna sonar míns á** sumri. **Garðr Gylfa jarðar**[3] svall.

1. *Þvinnill*, sækonungr: *viggr* hestr; *viggja-Nirðir Þvinnils*, **menn; annars er** þessi kenning, **eða 1. vísuorðið, að líkindum ekki rétt.** — 2. *skerfoldar Gefn* **er ekki nema hálfkenning, enn** mun eiga að vera **kvenkenning.** — 3. *Gylfi*, **sækonungr**; *Gylfa jörð*, sjór; garðr *Gylfa jarðar*, **bára.**

Valbrandssynir vóru ekki lengi að leysa skóþvengi **sína að handan,** — **þess** mun lengi minzt — **þá er, (kona?), hefna skyldi sonar** míns á sumri. Sjórinn **var úfinn.**

15 (Hávarðr Ísfirðingr). Þat **orð mun koma vestr** ok **vestan — sára ár**[1] varð **roðin** — **til** oddregns **þegna**[2] **Ísafjarðar, at** gunnœringar[3] fœri handan til **geiraglettu**[4]; slíkt **es vægr vöxtr** í augum[5] Valbrands sonum.

1. *sára ár*, **sverð.** — 2. *oddregns þegnar* **bardagamenn.** — 3. *gunnœringar*, bardagamenn. — 4. *geiragletta*, **bardagi.** — 5. *vægr es vöxtr í augum* **er líklega eitthvað afbakað.**

Sú fregn mun berast vestr og að vestan **til bardagamanna í Ísafirði, að hinir** hraustu drengir fóru **yfir** Djúpið **til bardaga.** Slíkt vex eigi Valbrandssonum í **augum.**

16 (Hásteinn Hrómundarson). Vísan **er prentuð í Landnámu, Rvík 1891, bls.** 121. Þar **er hún einnig skýrð,**

og er ekkert þar við að athuga nema að *óbíðéndum,* sem stendr í hdr., í síðasta vísuorði mun eiga að vera *óbíðingum,* enn hvorttveggja merkir hið sama.

Viðbætir.

Vísuhelmingr úr Snorra-Eddu.

Eftir Hávarð Ísfirðing.

Nús jódraugum ægis[1] arnar flaug, ok bauga,
hygg ek at heimboð þiggi hanga goðs[2], of vangi.

1. *ægis-jór,* skip; *draugr,* tré, drumbr; *ægis-jódraugr,* mannkenning. — 2. *Hanga-goð,* goð hinna dauðu, Óðinn.

Þessi vísuhelmingur verðr eigi fullskýrðr, af því að hinn helmingrinn er eigi til.

Nöfn.

